

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

tiyatro dizisi 1

orhan asena

ÖLÜ KENTİN NABZI

ORHAN ASENA • ÖLÜ KENTİN NABZI

ŞİİR - TİYATRO YAYINLARI
TİYATRO DİZİSİ: 1

ŞİİR - TİYATRO YAYINLARI
P.K. 42
KIZILAY - ANKARA

ÖLÜ KENTİN NABZI

OYUN 1 ÖNOYUN 2 BÖLÜM

ORHAN ASENA

NOT: Bu oyun dökümanter bir oyun değildir. Günümüzde ve Şili'de ortaya çıkan faşist baskı ile Devrimci dinamiğin çatışmasını eytısimsel ve psikososyal açıdan vermeğe çalışmaktadır. Bu açıdan "Şili'de Av" ın bir devamı gibidir.

K İ Ş İ L E R

- Prof. Augusto Navarro Anayasa Profesörü, 60 yaşında.
- Donna Rosita Navarro Eşi, 50 yaşlarında.
- Elvira Navarro Kızları, 20 yaşlarında.
- Joei 30 yaşında. Eski öğrenci derneği başkanı
- Alberto 50 yaşında, demirci.
- Ramirez 30 yaşında, işçi.
- Gonçalez 30 yaşlarında, işçi.
- Doktor Juan Carlos Alverro 60 yaşlarında.
- Don Sebastian Destepan: 50 yaşlarında, Senatör. Hristiyan Demokrat Parti'nin önemli kişilerinden.
- Don Claudio Destepan 25 yaşlarında, oğlu.
- Gabriel Morales Profesör Navarro'nun asis tanlarından. 30 yaşında.
- İki polis
- Spiker. (Televizyonda. Bir erkek bir kadın olabilirse daha iyi)

Önoyun, Allende'nin ölümünden birkaç ay sonra; birinci, ikinci bölümler ise birkaç yıl sonra geçer.

ÖLÜ KENTİN NABZI

ÖNOYUN

Sahne: Santiago'nun içerlek sokaklarından birinde bir demirci dükkânı.

Joel iki eliyle tuttuğu bir kısıkcın ucunda bir demir parçasını tam dipteki ocaktan çıkarır, örsün üstüne kor, Alberto kocaman çekiciyle demiri döverken o, evirip çevirmeye başlar. Kıvılcımlar fışkırır demirden. Hareketleri ve çekiç sesleri tam tek düze bir hal almışken, Profesör Navarro geçer kapının önünden, Joel'i farkeder, durur, gözlüklerini düzeltip bir daha bakar, sonra kararlı girer içeriye.

PROFESÖR NAVARRO — *(Yavaş, ama sevinç dolu bir sesle) Joel!...*

JOEL — *(Dönüp bakar, Profesörü gördüğünden sevinip sevinemeyeceğini kestirmeksizin öylece bakıp kalır.)*

ALBERTO — *(Durur, bir genç adama, bir de profesöre bakmağa koyulur, tedirgin)*

PROFESÖR NAVARRO — *(Elini uzatır eski öğrencisine, hep aynı sevinçle) Seni gördüğüme çok sevindim inanki.*

JOEL — *(Çarpık bir gülümsemeyle elini sıkar profesörün)*

PROFESÖR NAVARRO — Postu kurtardın demek!

JOEL — (*Gülümser*)

PROFESÖR NAVARRO — Çok, çok sevindim oğlum.

ALBERTO — (*Uzaktan homurdanır*) İyi değil çok sevinmek. Adamın sevincini hemen kursağında bırakıverirler.

JOEL — (*Tamıştırır yeni geleni*) Profesör Navarro, Anayasa Profesörü.

ALBERTO — Hâlâ anayasa okutabiliyorsunuz demek üniversitede?

NAVARRO — (*Sağına souna bakınır ürküyle*) Okutuyoruz okutuyoruz ama, polislerle dolu bir sınıfta. Neyi nasıl okutacağımızı bilmeden.

ALBERTO — Sizi de tutukladılar mı Profesör?

PROFESÖR NAVARRO — (*Hep öyle sağına soluna bakınarak*) Bir süre.

ALBERTO — Benim dükkânımda polis yoktur profesör. Sizin sınıflara benzemez.

PROFESÖR NAVARRO — Biliyorum, bu bir alışkanlık oldu bende. Bende değil hepimizde. Korkunç bir alışkanlık.

JOEL — (*Şaşırmış*) Demek sizi de tutukladılar... Ama siz... (*Birden susar*)

PROFESÖR NAVARRO — Ben hiç bir zaman keskin bir devrimci olamadım diyeceksin değil mi? Doğru. (*Birden sesini kısar*) Ama bunların, bu adamların namuslu kişilere de tahammülleri yok.

ALBERTO — Hıh! Bunu öğrenmekte çok geç kalmışsınız.

PROFESÖR NAVARRO — (*Acı bir gülümsemeyle*) İçerdayken farkında değildim, sanıyordum ki dört duvarımın ardında canlı bir dünya var. Acısıyla, öf-

kesiyle homurtusuyla belki sevinenleriyle, bayram yapanlarıyla canlı bir dünya. Çıktıktan sonra farkettim, sanki bir tutuklular evinden bir başka tutuklular evine yollamışlar beni. Sınırları daha geniş, duvarları görünmez bir başka tutuklular evi. Tanrım ben bu cansız, bu nabızı atmayan ölü kentte mi yaşayacaktım? İçerdeyken sanmıştım ki onca ceset onca kan...

ALBERTO — (*Alaycı*) Temizlendi bayım, temizlendi. O şiddetli yağmurlar bir günde temizledi sokakları... Şimdi Santiago pırıl pırıl gene, giderek eskisinden de pırıl pırıl. Askeri yönetim hiç değilse bir konuda pek yetenekli görünüyor. Temizlikte ve cilalamada.

PROFESÖR — (*Kendi kendine mırıldanırcasına*) Bir yerde okumuştum, Müslümanlar da ölülerini böyle yıkarlarmış, tepeden tırnağa, toprağa vermeden önce. (*Kucaklar genç çocuğu*) Her neyse seni gördüğüme çok sevindim. Burası gözlerden ırak bir yer, bir süre görünmemelisin ortalarda.

ALBERTO — (*Gene homurdanır*) Ne kadar görünmemek isterse istesin, bir gören bir tanıyan çıkıyor işte

PROFESÖR NAVARRO — (*Biraz gücenik*) Benden çekinmeniz gereksiz, kimseye bir şey söylemeyeceğime inanabilirsiniz. (*Döner çıkacak gibi olur*)

Joel, soğumuş demiri ocağa sokar yeniden, o anda karşiki duvara asılmış bir tablo gözüne çarpar Profesörün, üstüne gelişigüzel ceketler, bereler, ya da şapkalar asılmış bir tablo, Fakat bir anda Profesör Navarro'yu etkileyen bir tablo.

PROFESÖR NAVARRO — (*Tabloyu dahi iyi görebilmek için, bastonuyla yana iter ceketleri ve bir se-*

vinç çığılı koparır) Ne görüyorum? Bir Flores bu. Başkasının olamaz.

JOEL — *(Birden bir güdüyle atılır tabloyu örter ceketlerle, sonra utanmış)* özür dilerim Profesör!

PROFESÖR NAVARRO — Yeni bir şey olmalı. Hemen Hemen tüm tablolarını tanırım Flores'in.

JOEL — *(Ancak duyulur bir fısıltıyla)* Yeni.

PROFESÖR NAVARRO — *(Sevinçle)* Demek yaşıyor. Ölenler arasında çıkmıştı adı. Nerede şimdi?

JOEL — *(Döner bakar ve susar)*

PROFESÖR NAVARRO — *(Hafif bozulmuş)* Anlıyorum, söylememekte haklısın. Ben de çok soruyorum. *(Adeta yalvarırcasına)* Bir kez daha, bir kez daha bakabilirmiyim?

Gergin bir sessizlik, Joel'le Alberto bakışır sessiz bir anlaşmaya varırlar, sonra Joel indirir tabloyu, hocasına uzatır.

PROFESÖR NAVARRO — *(Dışardan birinin göremeyeceği biçimde tutar tabloyu, uzun uzun inceler)* Ben olsam, ben olsam, bu tabloya, kan çiçekleri adını takardım.

JOEL — *(Gülümser)* Ne tuhaf, ben de aynı adı takmıştım.

PROF. NAVARRO — Binlerce kan bu tabloda çiçek açmış. Demek ölmemişiz. demek burada bir nabız atıyor. Ölü kentin nabızı.

ALBERTO — *(Gelir önüne Profesörün)* Ne verebiirsiniz devrime Profesör?

PROF. NAVARRO — *(Duralar)* Bil.. Bilmem... Ölmüş olduğumuza o kadar inandırmıştım ki kendimi... Ölü gibi sessiz, ölü gibi kıpırtısız bir kent. Hiç bir ya-

şam belirtisi yok. Sonra birden, bir nabzın kıpır-tısını duyuyorsunuz. Sonra bu soru?

ALBERTO — Bir ölüyü diriltmeye ne verirsiniz Profesör?

PROF. NAVARRO — Bir inanabilsem dirilebileceğine.

ALBERTO — O zaman herşeyinizi verirsiniz, anlıyorum. Ama çok zayıf da olsa böyle bir olasılık varsa, ne verirsiniz?

PROF. NAVARRO — Ne kadarsınız? (*Sonra birden utanır*) Affedersiniz gene gereksiz bir soru sordum.

ALBERTO — Sayı o kadar önemli mi Profesör? Allende yüzde kırkdört oyluk bir iktidarın üstünde oturuyordu. Bu yüzde kırkdörtlük çoğunluk gerektiği kadar sahip çıkabilseydi ona, belki de iktidardaydı şimdi.

PROF. NAVARRO — Allende öldü.

JOEL — (*İsyarla*) Allende ölmedi.

ALBERTO — (*Ona döner*) Öldü oğlum, öldü. Barış havariliğine çıkmıştı, sosyal ve tarihsel bir gerçeğe aldırmaksızın.

JOEL — (*İsyarla*) Gücünü, gücümüzü biliyordu, ancak silâhsızken olduğundan da güçlü görünebilirdi, haklı ve meşru olmanın gücüyle sindirebilirdi ancak silâhın gücünü.

ALBERTO — Büyük bir taktikçiydi, ama ya strateji?

JOEL — Ne yapabilirdi başka?

ALBERTO — Bizi silâhlandırabilirdi.

JOEL — Buna başladığı gün kaybederdi iktidarı. Daha üstün silâhlılara karşı.

ALBERTO — (*Profesör Navarroya döner*) Siz Profesör, siz nekadardaki Allende'ciydiniz örneğin?

PROF. NAVARRO — Anlayamadım?

ALBERTO — Oyunuzu o'na verecek kadar. Ve o, oyunu-
za ihanet etmemek için orada canını verirken, evi-
nizde radyonuzun, televizyonunuzun başında, belki
biraz yüreğiniz sıkışarak, belki bir az gözleriniz
yaşlı, o sakınılmaz sonucu ancak izlemekle yetine-
cek kadar. Hepimizin yaptığı buydu, bu kadardı.

PROF. NAVARRO — Biz üniversitedeydik. Toplantı üs-
tüne toplantı yapıyorduk. (*Utançla*) Ne tuhaf. Hep
O'na karşı olanlardı söz alanlar. "Ben demedim mi"
diye başlayan bir takım konuşmalar.

ALBERTO — Ve siz de alkışlıyordunuz bu konuşmaları...

PROF. NAVARRO — Alkışlayanlar çoktu. Vaktiyle baş-
kanı desteklemiş kişilerden bile vardı aralarında.
(*Gururlu*) ama ben, ben alkışlamadım.

ALBERTO — Belki de alkışlamadığınız için gammazlan-
dınız. Belki de en yakınlarınızdan biri tarafından,
yerinize göz dikmiş doçentlerinizden biri tarafından.
Ya da rektör olmayı aklına koymuş meslekdaşları-
nızdan biri tarafından.

PROF. NAVARRO — (*İç çekerek*) Evet, suçum buymuş.
Sonra öğrendim.

JOEL — Suçunuz bir yürek taşımanız, namuslu bir yü-
rek.

ALBERTO — Herşey yeniden başlasa profesör, Tabii
Allende'siz. Allende'nin bıraktığı çizgiden, ama da-
ha gerçekçi. Bu oluşuma nasıl bir katkıda bulunabi-
lirsiniz?

PROF. NAVARRO — Anlıyamadım?

ALBERTO — Yani, oyunuzu kullanmayı bildiğiniz kadar
silâh kullanmayı da bilirmisiniz Profesör?

PROF. NAVARRO — (*Gözleri faltaşı gibi açılmış, kekeler*) Ben mi? (*Kekeler*) Sanmam. Hiç silâh almadım elime ben. Tüm yaşamımca.

ALBERTO — Öyleyse çekilin duvarlarınızın arkasına. Bir tutuklularevi, bir cansız kent olsa da, daha güvenilebilir bir yerdir hiç olmazsa. Ne bir kaza kurşununa rastgelirsiniz, ne de başınız ağrır. Sürdürünüz namuslu aydın yaşamınızı, iki yana da pek yüz vermeden.

PROF. NAVARRO — Yani demek istiyorsunuz ki, ben elime silâh almadıkça, hakkın hukukun, silâhlı zor-balar karşısındaki şu süklüm püklüm suskunluğu sürecektir.

ALBERTO — Evet, bunu demek istiyorum.

PROF. NAVARRO — Herkesin kendine özgü silâhı var, herkesin kendine özgü kavga biçimi.

ALBERTO — Geçti bayım, geçti. Şimdi ya silâha sarılmak dönemidir, ya da boyun eğmek.

PROF. NAVARRO — Ya yığınlar? Koskoca bir Ulus? Soylu bir tarih bilincine sahip, gururlu bir halk?

ALBERTO — Haydi canım, bu dediğiniz gene de böyle okutulacak tarih derslerinde ama tarihin kendisi çarpıtılarak. Siz Profesör, siz bu halkın en bilinçli kesiminden geliyorsunuz, en gururlu temsilcilerinden birisiniz. Siz üstünüze çevrilmiş bir namlunun karanlık uçurumuna titremeden bakabilirmisiniz?

PROF. NAVARRO — (*Susar*)

ALBERTO — Öyleyse rahat bırakın bu halkı. Yanılgılarıyla, acısıyla, utancıyla ve öfkesiyle. Bir gün bir şeyler yeşerecekse bu acıdan ve bu utançtan yeşerecektir.

PROF. NAVARRO — (*Ortaya*) Allaha ısmarladık. (*Joele'*) Gene de diyeceğim, seni gördüğüme çok sevindim oğlum.

ALBERTO — Sizin yaptığınız gibi pohpohlamaya hiç gelmez bu halk profesör. Günde yüz kez, bin kez horlamalı bu halkı, kırbaçlamalı, sırtlarından cılk yaralar açılınca dek. Sevginin değil nefretin bilincine erinceye dek. (*Joel'e döner, büyük bir sevecenlikle, sesi titreyerek*) Sevgi söyledi sözünü oğlum, ama silâh takırtıları arasında boğuldu gitti bu ses. Belki nefretin çılgılığı daha yüksek çıkar.

PROF. NAVARRO — (*Dışarı çıkmak üzeredir*)

JOEL — (*Koşar, eline sarılır hocasının*) Flores soruştunuz Profesör. Belki onun şu anda Avrupa'da bulunduğunu, uluslararası bir Şili direnme örgütü kurduğunu bilmek hoşunuza gider.

PROF. NAVARRO — Flores Avrupa'ya kaçabildi demek?

JOEL — Her ulustan ve her ırktan pek çok yandaş toplamış.

PROF. NEVARRO — (*İçten*) Pek çok sevindim bu habere. Sağol oğlum. Şimdi içim biraz daha rahat edebilir. Demek ki teslim olmamışsınız daha zorbalara.

ALBERTO — (*Uzaktan*) Evet, içiniz daha rahat dönebilirsiniz evinize Profesör! On yıl daha gençleşmiş sokulabilirsiniz karınıza. Daha rahat uyuyabilirsiniz.. Daha yiğitçe tavırlar takınabilirsiniz dosta düşmana karşı. Derslerinizde, yazılarınızda daha yüksekte atabilirsiniz.

PROF. NAVARRO — (*Birden bire o'na döner*) Neden nefret ediyorsunuz benden?

ALBERTO — Nefret mi? Hayır. Gene de başım sıkıştığında, kapısını çalabileceğim birisiniz siz. Çünkü namuslusunuz. (*Joel'i işaretleyerek*) Sizden her zaman böyle söz etmiştir o.

PROF. NAVARRO — O halde?

ALBERTO — Ama darda kadiğımda. Yani koca koca dalgalarla boğuşurken, bir yılanı sarılmam gerektiğinde sarılırım size. Daha önce dostluk beklemeyin benden. Bir devrime gerektiği gibi sahip çıkamıyanları, O'na tüm yaşamını veremiyenleri bağışlamayı beklemeyin benden.

JOEL — (*Prof. Navarro'ya*) Alberto amca iki oğlunu ve damadını yitirdi Profesör, ondan bu kadar acı konuşuyor.

PROF. NAVARRO — Özür dilerim.

ALBERTO — Ya siz ne yitirdiniz Profesör? Bir iki ay hapis yattınız, galipleri yüreken alkışlamadığınız için. Belki de bir küçük sarsıntıya uğradı kariyeriniz. Sizin değerinizde olmayan bir takım kişiler önünüzü kestiler. Yüzsüzlükleriyle, arsızlıklarıyla.

PROF. NAVARRO — (*Ortaya ve bir daha*) Allaha ismarladık!

JOEL — (*Fısıldar kulağına*) Bir toplantımıza katılmak ister miydiniz Profesör?

PROF. NAVARRO — Toplantı mı?

JOEL — Çok gizli tutuyoruz, ama siz isterseniz...

PROF. NAVARRO — Demek bu kadar ilerlemiş bu iş?

JOEL — (*Flores'in tablosunu gösterir*) Flores bir bilse, şu tablosunun yarattığı mucizeyi bir bilse. Kentin

şurasına burasına dağılmış eski dostlar nasıl da alıyorlar haberi birbirlerinden, birer ikişer geliyorlar, sizin demin durduğunuz yerde duruyorlar, Kan Çiçeklerine bakıyorlar ve gidiyorlar, ilk böyle başladı, sonra sormaya başladılar, çekingen. Bir utanç içinde. Tıpkı sizin sorduğunuz gibi. Sonra bir de baktık, bir çekirdek oluşturmuşuz Kan Çiçeklerinin çevresinde. Sonra başladı toplantılarımız...

PROF. NAVARRO — Maksadınız ne?

JOEL — Henüz belli bir plânımız yok. Ama öyle sanıyoruz ki, bizim gibi bir çok küçük kuruluşlar var, onlarla temas arıyoruz. Bulacağız da. Nasıl, katılmak ister misiniz toplantılarımıza?

PROF. NAVARRO — *(Bir an duraksamadan sonra)* Arkadaşınızın hakkı var Joel. 62 yaşındayım, bir karım, bir kızım var. Alıştığım bir yaşamım var, kırk yılda oluşturduğum bir takım dostluklar düşmanlıklar... İçinde mutlu olup, olmadığımı bilmediğim bir çevrem var. Hepsinden birden bir anda kopamam, dikkati çeker, ve bu size yarar değil zarar getirir.

ALBERTO — *(Seslenir)* Kentsoylu bahanesi bu, bırak gitsin Joel!

JOEL — Öyleyse bu konuştuklarımız, burada gördükleriniz tüm aramızda kalacak Profesör!

PROF. NAVARRO — *(Elini eski öğrencisinin omuzlarına kor)* Yemin mi edeyim istiyorsun oğlum? En kutsal... En kutsal.. *(Acı bir sesle)* En kutsal bilmemki ne kaldı?

JOEL — *(Sıkılğan gülümser)* Hayır, yemin etmenizi istemiyorum Profesör. *(Hemen döner, iri kısıp alır, demin dövmekte oldukları çubuğu kavrar, ocağa sokar ve bir daha Profesör Navarro'ya bakmaz.)*

PROF. NAVARRO — *(Bir an durur, ikin Joel'e, sonra Alberto'ya bakar, bir şey söyleyecek gibi olur, fakat Alberto'nun biraz alaycı ve ısırgan bakışlarından tedirgin birden döner ve çıkıp gider.)*

Işıklar Kararır

Perde 1.

Sahne 1.

Bir kaç yıl sonra

Profesör Augusto Navarro'nun Santiago dışındaki villası bakımlı bir bahçe içindedir.

Perde açıldığında görülen şudur: Soldan sağa doğru, bir salon, zevkle seçilmiş mobilyalar. Dipteki duvar, aynı zamanda bir büyük televizyon ekranı görevi görecektir, bir çok siyasal gelişmeler bu ekranda bir televizyondaki gibi, mümkünse hareketli film, değilse fotoğraf ya da di-yazlarla gösterilecektir. Salon, solda dipte görünmeyen bir balkonla arka bahçeye açılır, önde ve sağda ise genişçe bir aralığa.

Bu aralık geniş kanatlı kapılarla, ve mermer merdivenlerle dışardaki Bahçeye, içerde sağda ise Profesör Navarro'nun çalışma odasına açılır, arkada evin üst katına çıkan merdivenlere dönüşür, ordan ötesi bizi ilgilendirmez.

Profesörün çalışma odasına gelince, savrukluğu ve dağınıklığı içinde kitap dolu kitaplığıyla,

*yazı masasıyla, yazı masası gerisindeki döner kol-
tuğuyla, şurda burda iskemleleriyle üstü kitap,
gazete, kupür dolu bir dik dörtgen masasıyla,
tam bir çalışma odasıdır. Pencereleler öndedir. Ön
avluva, dolayısıyla sokağa bakar, genel olarak
kalın perdeler örtüktür.*

*Olaylar yalnız salonda gelişirken, sahnenin
öbür bölümleri karanlıkta kalacaktır, çalışma
odasında gelişirken de öyle. Ama bazı sahneler
için salon ve aralık, bazı sahneler için çalışma
odası birlikte aydınlatılacaktır.*

*Şimdi salondayız. Claudio Destepan, Prof.
Navarro, kızı Elvira, Karısı Rozita dipte ekran
görevini üstlenmiş duvarda günün son haberle-
rini izlemektedirler.*

*Ekranda kanlı baskınlar, tutuklamalar, şur-
dan burdan açılan tek tük ateşe karşı makinalı
tüfeklerin amansız cevapları... Mümkünse o gün-
lere ait canlı yayınlar, değilse o imajı verecek
yeni çekimler, ya da fotoğraflar slaytlarla veril-
melidir.*

KADIN SİKER — Güvenlik kuvvetleri edindikleri bil-
gileri değerlendirerek bu sabahın erken saatlerin-
de büyük bir operasyona girişmiş, bir çok anarşist
yuvalarını basarak, anarşistleri ölü ya da canlı
ele geçirmişlerdir.

*Televizyon ekranında bir evin basılması; evden
hıçkır hıçkır ağılamakta olan bir yaşlı kadınla
üstleri gelişi güzel örtülmüş iki cesed çıkarılır.*

ERKEK SİKER — Direnme kırılmak üzeredir. Konse-
siyondaki fabrikaları işgal etmiş olan işçiler kendi-

lerine tanınan sürenin sonunda teslim olmuşlardır. Kaçanların izlenmelerine başlanmıştı. Bunlara her türlü yardım vatana ihanet suçuyla cezalandırılacaktır. Bu konuda bir konuşma yapan Başkan General Pinochet yurttaşları uyarırken demişlerdir ki.

PROF. NAVARRO — (*Ekrana Pinochet'nin görüntüsü yerleşirken, düğmeye basar, görüntü kaybolur.*)

Bir an gergin bir sessizlik.

ROZİTA — (*Neden sonra titrek bir sesle*) Daha ne kadar Tanrım, daha ne kadar?

Gene o gergin sessizlik.

ROZİTA — (*Hıçkırır*) Ana baba çocukları bunlar Augusto, ana baba çocukları bunlar... Ramonumuz sağ olsaydı bu yaşta olacaktı.

Sessizlik

ROZİTA — Hemen her gün tekrarlanan bir korkunç film bu. Bir yerleri basıyorlar, bir kaç genç ölüyle, gözleri yaşlı kadınlar çıkıyor içerden. Göre göre ezberledik, yetmez mi?

PROF. NAVARRO — Bu gün üniversitelerarası kurul adına çok sayın bir meslektaş imza topluyordu.

ELVİRA — Artık bu kırıma bir son verilsin diye mi?

PROF. NAVARRO — Pinochet'yi destekliyen, geçmiş dönemi sorumsuz bir dönem, ülkeyi bir kardeş kavgasının eşiğine getiren bir dönem olarak niteliyen yüzkarası bir belge. Bir tek eksiği varmış bu belgenin. Bir Anayasa Profesörü'nün imzası. O zaman daha sağlam bir belge olarak geçecekmiş tarihe.

ELVİRA — (*Heyecanla haykırır*) Baba!

PROF. NAVARRO — (*Kalkar, masadaki kutudan bir puro alır, ucunu ısırır, koparır, yakar, döner gelir,*

kızının önünde durur, onun gözlerinin içine bakarak) İmzalamadım.

ELVIRA — (*Rahat bir soluk alır, sözlüsü Claudio Destepan'a bakar gururla*)

ROZİTA — (*Basar çığlığı bu kez, korkuyla*) Augusto!

PROF. NAVARRO — (*Karısına döner bu kez*) İmzala-
saydım eğer, şu ücretli katillerden ne farkım kalırdı.
Ya da bir fark, beni daha da utançlı kılacak bir fark.
Onlar teker teker öldürülüyorlar. Bir soylu, bir na-
muslu eylemin yiğit savaşçıları öldürüyorlar, ben
ise o eylemin kendisini öldürmüş olacaktım.

ROZİTA — Korkmuyor musun peki?

PROF. NAVARRO — (*Çaresizliğini belirten bir işaret
yapar*)

ROZİTA — Şimdi ne olacak? Düşündün mü hiç?

PROF. NAVARRO — Bilmiyorum, yalnız üniversiteden
atmakla yetinseler, razıyım. Hattâ sevineceğim. Za-
ten beşyüzü geçti üniversitelerden atılan hocala-
rın sayısı. Ayrılamıyorsam, çekindiğimden ayrılamı-
yorum.

ROZİTA — Ya sağlığın Augusto? Sen, uyku hapı alma-
dan geceleri uyuyamayan biri.

PROF. NAVARRO — (*Gülümser, dostça kor elini onun
omuzları üstüne*) Bak, bunu düşünemedim işte o an-
da karıcığım.

CLAUDIO DESTEPAN — Hükümet, bir genel af yasası
üstünde çalışıyormuş, babam diyor ki, General Pinoc-
het dünya kamuoyuna karşı, rejimine meşruiyetçi ve
parlamanter bir görüntü verebilmek için, ödün ver-
mek zorundadır, Hristiyan Demokrat muhalefete.

ROZİTA — (*Sevinçle*) Bak, bu iyi işte. Bir genel af!

PROF. NAVARRO — (*Öfkeyle*) Demek ki elin haydudu gelecek, seçimlerle gelmiş bir başkanın cesedi üstünden geçerek iktidarı gaspedecek, öldürebildiğini öldürecek, öldüremediğini hapsedecek, sonra da lütfen, Parlamentosuz bir muhalefete kabul ettiği bir sağ partiye hoş görünmek için, tutukladıklarını kim bilir hangi koşullar altında salıverecek, ve o parti de o'nu meşru sayacak. Böylece herşey unutulmuş olacak, herşey, herşey... (*Birden kendine gelir, Claudio'ya döner*)

Af edersiniz.

CLAUDIO — Ben de aynı kanıdayım, açıkça da söyledim babama. Ama politikacılar bir az başka türlü düşünüyorlar... Kurtulabilecek ne kalmışsa kurtarmayı bir başarı sayıyorlar.

PROF. NAVARRO — Ne kalmışmış kurtarılabilecek?

CLAUDIO — Babama göre yeniden geçilebilirmiş demokratik düzene.

PROF. NAVARRO — Hangi demokratik düzen? Demokratik düzen kaldı mı? Kanımca Hristiyan Demokratik Parti gerçekten namusluca bir iş yapmak istiyorsa, Şili'de demokrasinin ölmüş olduğunu kabul ve ilân eder, sonra da dağıtır kendini. Bu daha bir namusluca sahip çıkmadır, demokrasiye.

ROZİTA — (*Kaygılı*) Augusto!

ELVİRA — Babamın hakkı var anne. (*Claudio'ya döner*)
Babamın hakkı var değil mi?

CLAUDIO — (*Kaçmak*) Babam diyor ki hâlâ demokrasiyi kurtarma olanağı oldukça,

PROF. NAVARRO — Nasıl? Demokrasinin katillerine yardım ederek mi? Onlara yaranmaya çalışarak mı? Onların uzattıkları eli sıkarak mı?

ELVİRA — (*Arabulucu*) Baba!

PROF. NAVARRO — (*İç çekerek*) Kimseyi suçlamak isemiyorum kızım, çünkü herkes kadar ben de suçluyum. Bu gün dünden fazla, yarın bu günden fazla.

ROZİTA — Ne yapabilirdin ki?

PROF. NAVARRO — Bilmem. Bazıları bir şeyler yapmaya çalışıyorlar, bazıları da ne yapabilirim ki diye düşünüyorlar. (*Birden yüzünde gelgeç bir hüznle*) Belki genç olsaydım.

ROZİTA — Genç olsaydın?

PROF. NAVARRO — Böyle anlarda, herkes kendi bulur bir çıkış yeri.

ELVİRA — (*Alınmış*) Gençliğimizi bir suçmuş gibi başımıza kakma, baba.

PROF. NAVARRO — Başınıza kakmak mı (*Sevecen gülümser*) Hayır. (*Dalgın*) Bir öğrencim vardı, onu hatırladım da.

Dış kapıya vurulur.

PROF. NAVARRO — (*Ayaktadır, kapıyı açmak için yürür*) Bakayım kim?

ELVİRA — (*Kalkar, babasının arkasında sessiz yürür*)

PROF. NAVARRO — (*Tam aralığa açılan kapı önünde durur*) Ne o? Sende mi geliyorsun?

ELVİRA — (*Kuşkulu*) Gecenin bu saatinde, bir yabancı. Pek de alışılmış bir şey değil bizde baba.

ROZİTA — (*Duymuştur kızının fısıltısını, kalkar ayağa*) Yoksa seni götürmeye mi geldiler, Augusto?

PROF. NAVARRO — (*Gülümser*) Geçen defa nasıl götürüldümü unuttun galiba Rozita. Bir gece yarısı altı tomsonluyla, pijamamı, ilâcımı bile alma-

ma izin vermemişlerdi. O günden beri nezaket der-
si aldıklarını da pek sanmam (*Ekranı gösterir*) Gö-
rüyorsunuz her gün. (*Çıkar*)
Öbürleri otururlar.

Işık salonda kararır, aralık aydınlanır.

PROF. NAVARRO — (*Kapıyı açar, yüzü karanlıkta ka-
lan Albertoyu seçemez*)

Kimsiniz? Ne istiyorsunuz?

ALBERTO — (*Fısıldar*) Beni tanımadınız demek? Bir
gün koca koca dalgalarla boğuşurken bir yılanı sa-
rılmam gerekirse, kapınızı çalabileceğimi söylemiş-
tim, hatırlamadınız mı?

PROF. NAVARRO — (*Birden hatırlar*) Siz ha!.. (*Mem-
nun kalmamıştır bu karşılaşmadan*)

ALBERTO — Size birini getirdim.

PROF. NAVARRO — Birini mi, Kimi?

ALBERTO — (*Profesörün gözleri içine bakarak*) Onu.

PROF. NAVARRO — (*Şaşırmış ve ürkmüş*) Joeli mi?

ALBERTO — Ağır yaralı. Dün gece sabaha yakın bas-
tılar bizi. Çatışmada sol omuzundan yaralandı. Kur-
şun içerde.

PROF. NAVARRO — (*Bir takım karşıt duygular için-
dedir*) Hani, nerde o? (*O anda, Karanlıkta iki genç
bir yaralıyı getirirler sahneye*)

PROF. NAVARRO — (*O anda ağır basan bir acıma
duygusuyla atılır üstüne yaralının*) Joel, Oğlum!..

ALBERTO — (*Önler profesörü*) Ağır yaralı profesör.
kendinde değil.

PROF. NAVARRO — (*Bu kez nasıl tehlikeli bir duruma
karıştığını fark etmiştir. Korkusu ve kaygısı bastır-
mıştır merhametini*)

Canım, ama neden onu buraya getirdiniz? size söylemedim mi, ben bu işte yoktum diye.

ALBERTO — (*Dik dik bakar gözleri içine profesörün, ve dik bir sesle*) Bir şey daha söylemiştiniz profesör! Ölü kentin nabızı burada atıyor, çok şükür henüz teslim olmamışsınız demiştiniz. Unutmadınız değil mi? Nabız atıyor ve kan yürüyor. Kan buraya dek geldi. Burada tıkanıklık yapacak mı profesör?

PROF. NAVARRO — (*Çaresizliğinin doruğunda*) Fakat ben ne yapabilirim ki?

ALBERTO — Sizin birşey yapacağınız yok. Siz bizim sevgili Joel'imize yalnızca sığınacak bir yer verin yeter. Bir bodrum katı mı, bir çatı katı mı, bir kümes mi, bir ahır mı, ne olursa.

PROF. NAVARRO — Maksudınız ne? Ölüsünü burada bırakıp savuşmak mı?

ALBERTO — (*Dik dik bakar*) Hayır, onu kurtarmak, devrimci direnişin en yeşil umutlarından biri o.

PROF. NAVARRO — Niçin başka yere götürmediniz?

ALBERTO — (*Adeta terslercesine, ama fısıltıyla*) Başka yer yok da ondan. Siz sanıyormusunuz ki bir başka yer olsaydı, size gelirdik. Açıklamıştınız bize daha önce, devrimin çilesini başkalarını bırakan, zaferini alkışlamaya gelince, sesi en üst perdeden çıkacak olan kentsoylu fırsatçılardan birisiniz siz de. Ama yazık ki çalacak kapımız yok. Bütün odaklarımız basıldı, basılıyor, basılmakta.. Her yer göz altında. Ancak burada ve tabii siz izin verirseniz barınabilecektir.

PROF. NAVARRO — Ya doktor? Ben kime güvenip de getirebilirim evime?

ALBERTO — Bizim doktorumuz var. Siz bir yer gösterirseniz bize..

PROF. NAVARRO — Peki niçin ona götürmüyorsunuz doğrudan doğruya?

ALBERTO — Çünkü bir doktorun evi de muayenehanesi de günün her saatinde ve herkese açıktır. Her halde bir hastaneye, ister özel olsun, ister devlet hastanesi, kaldırılmasını isteyemezsiniz Joel'in.

PROF. NAVARRO — Peki, bana güvenebilecekmisiniz?

ALBERTO — (*Joel'i gösterir*) O güveniyordu size Profesör.

PROF. NAVARRO — (*Duygulu*) Güveniyordu ha!..

ALBERTO — Ve zamanımız yok profesör!.. Çok kan kaybetti, hemen yatırıp doktoru çağırmamız gerek!

PROF. NAVARRO — Pekala geçin! (*Çalışma odasına alırken onları, söylenmektedir kendi kendine*) Bakın, açık konuşayım. Bir kahraman değilim ben... Bir kahramanlık beklemeyin benden. Öyle bir dönemde yaşıyoruz ki, namuslu olmak yetmiyor. İşkencede ölümden denemedim kendimi henüz... Nereye dek direnebilirim, bilemem. Karım, kızım, damadım evde. Diyelim ki savdım damadımı, nasıl gizleyebilirim durumu kızımdan ve karımdan. O zaman işe onların da yiğitlikleri ve namusları karışacak. Tüm bu tehlikeleri göze alabiliyor musunuz?

Bu arada girmişlerdir çalışma odasına, çalışma odası aydınlanmıştı yerel ışıktaki, tüm öbür sahneleri karanlıkta bırakarak.

ALBERTO — (*Bu arada onu hiç dinlemiyor gibidir, ortadaki uzun masanın üstündeki kitapları çalışma masası üstüne taşıyarak yarıya yer açar*) Yatırın şimdilik buraya.

*Gonçalez'le Ramirez yatırırlar Joel'i ortadaki ma-
saya.*

ALBERTO — Bizden birinin burada kalması gerekiyor
Profesör! (*Yaralıyı taşıyanlardan birine döner*) Sen
Ramirez, burada kalacaksın görevinin ne olduğunu
biliyorsun.

RAMIREZ — Hiç hoşuma gitmiyor bu kapana kapanmak.

ALBERTO — (*İkinci gence döner*) Sen Gonçalez, dok-
toru getir.

GONÇALEZ — (*Bir şey demeden çıkar*)

PROF. NAVARRO — (*Şaşkın, Ramirez'i gösterir*) Bu
adam burada mı kalacak dedin?

ALBERTO — Ne yazık ki evet.

PROF. NAVARRO — Ne vakte dek?

ALBERTO — Bu iş bitinceye dek, ve yalnız değil. Siz
Profesör, ya siz, kendiniz, ya eşiniz hanımefendi, ya
da kızınız, birinizden biri, onunla birlikte kalmak zo-
runda. Anlarsınız ya, bu da bizim güvenliğimiz için
gerekli bir önlem.

PROF. NAVARRO — (*Öfkeyle*) Ama bu hiç de dürüst
bir davranış değil.

ALBERTO — Dürüst değil, ama gerekli.

PROF. NAVARRO — Bir konuk olarak girdiniz evime,
şimdi bizi rehine almak istiyorsunuz. Evet, budur
bunun adı.

ALBERTO — Adını ne korsanız koyunuz profesör, bili-
yorum hoş değil, ama başka çıkar yol yok.

PROF. NAVARRO — Protesto ederim.

ALBERTO — (*Babacan bir gülüşle*) Kime karşı? Neyi?

PROF. NAVARRO — (*Terini kurular mendiliyle*) İn-
san haklarına karşı en büyük saygısızlıktır bu.

ALBERTO — Ya bizi hayvanmışız gibi kovalayanlar Profesör? Onların yaptıkları?

PROF. NAVARRO — Beni mahvedeceksiniz.

ALBERTO — Biz yeterince kan döküyoruz Profesör, siz de azıcık ter dökünüz!

PROF. NAVARRO — Herkesten kahraman olması beklenemez.

ALBERTO — Ama bir savaş verilirken, bir an gelir, herkesten safını seçmesi beklenir, işte o andayız.

PROF. NAVARRO — Ama bunun için bile bana olanak tanımıyorsunuz. Adamınızı dikiyorsunuz başımıza, sonra da bize seçiniz safınızı diye buyuruyorsunuz.

ALBERTO — Kendinize güveniniz olmadığını söyleyen siz değil miydiniz demin, peki biz nasıl güvenebiliriz size?

PROF. NAVARRO — Benimki dürüst bir açıklamaydı.

ALBERTO — Bizimki de gerekli bir önlem.

PROF. NAVARRO — Zorunluydu açıklamam.

ALBERTO — Bizim yaptığımız da zorunlu. Siz kendinize güvenemiyorsunuz, bizim ise tam bir güvenceye ihtiyacımız var.

(*Ramirez'e döner*) Ben gidiyorum, bitirecek pek çok iş var daha. Profesörün güçlük çıkaracağını sanmıyorum. (*Profesöre döner*) Öyle değil mi?

PROF. NAVARRO — İlk kez, iyi niyetinizden kuşkuya düşüyorum.

ALBERTO — (*Dostça elini atar omuzuna profesörün*) Korkunç bir şey bu Profesör, anlıyorum sizi. Herkesin herkesten kuşku duyması, bu utanılacak döne-

min tarihini yazacak olanlar, ilerde parmak basacaklardır bu olguya, ama daha da korkuncu, insanın kendinden kuşku duyması. Bir an önce kurtulmaya çalışın bundan, sizin de işiniz kolaylaşır, bizim de. (Çıkar)

RAMİREZ — (Hemen pencereye seğırtir, kalın perdeyi aralar, Alberto'nun çıkışını izler)

PROF. NAVARRO — (Bu sırada kapıya doğru yürür)

RAMİREZ — (Şimşek gibi döner, elinde tabanca vardır, sırtır) Ne o? Sıvışıyor muydunuz profesör?

PROF. NAVARRO — (Birden soğukkanlılığını kazanmış) Sıvışmak mı, hayır. Bulaştık nasıl olsa bu işe, ama benim de almam gereken önlemler var.

RAMİREZ — Neymiş bu önlemler?

PROF. NAVARRO — (Hep öyle soğukkanlı) Bakın Ramirez, Ramirez'di adınız değil mi? Sizden pek korkmuyorum, sizden ve arkadaşlarınızdan korkmuyorum, asıl öbürlerinden, sizin korktuklarınızdan korkuyorum. Siz öldürseniz beni, cinayet olur bunun adı ve öbürleri gelirler, beni şehit ve kahraman ilân ederler, sizi de asarlar. Ama onlar öldürürlerse beni, vatan hainine çıkar adım, beni öldürene de madalya verirler.

RAMİREZ — (Hep öyle sırtarak) Bırakın mavalları.

PROF. NAVARRO — Dedim ya size, yeterince bulaştım bu işe. Bari doğru dürüst yürütmeye çalışalım.

RAMİREZ — Nasıl doğru dürüst?

PROF. NAVARRO — Karımı, kızımı ve Claudio'yu bıraktım içerde, salonda. Hem de oldukça kuşkulu durumda. Ve çeyrek saattir sizinleyim. Birinden biri merak edip de gelirse buraya ne olur haliniz?

RAMİREZ — (*Sırıtır*) Evet, olabilir bu, ama bundan daha da olağan bir şey ürkütüyor beni. Ya çıkar çıkmaz, telefona sarılırsanız?

PROF. NAVARRO — (*Gülümser*) Evet, daha olağan. Ne tuhaf, aklıma gelmemiştii benim oysa.

RAMİREZ — Herkesin içinde bir şeytancık var, ne zaman insanı dürteceğı bilinmez.

PROF. NAVARRO — Yani yanınızda kalmamı istiyorsunuz.

RAMİREZ — (*Tabancasını cebine kor*) Boktan bir durum, farkındayım Profesör. Ama galiba böyle daha iyi olacak.

PROF. NAVARRO — (*Yazı masası karşısındaki döner koltuğa oturur*) Pek âlâ oturalım. (*Birden gülümser*)

RAMİREZ — Neden güldünüz?

PROF. NAVARRO — Karımı getirdim gözümün önüne. Bir bilseniz, karımın kutsal evlilik kurumunu her tehlikeden korumak konusundaki yiğitliğini. Tir tir titrerdiniz.

RAMİREZ — Hatırlattığınız iyi oldu Profesör. O zaman silahı kurumun temel direğine, size çeviririm, sustururum onu.

PROF. NAVARRO — Korkarım ki çok geç kalırsınız.

RAMİREZ — Bir davaya baş koyanlar bir takım tehlikeleri göze almak zorundadırlar.

PROF. NAVARRO — Anlıyamıyorsunuz oğlum! Bir davaya bağlanmak, bir seçim işidir, bir kültür işidir, bir bağlanmadır. Dolayısıyla bilinçli bir eylemdir. Ama bir kadının yuvasına bağlılığı güdüseldir. Bir düşüncenin eyleme dönüşü zaman ister. Ama bir refleks.

RAMİREZ — Beni korkutamazsınız Profesör.

PROF. NAVARRO — Korkutmuyorum oğlum, korkuyorum.

RAMİREZ — Peki çare?

PROF. NAVARRO — Azıcık olsun bana güvenmek. Bir hareket alanı bırakmak bana.

RAMİREZ — (*Terlemeye başlamıştır*) Hayır, çıkamazsınız. Yerinize bir rehine bırakmadıkca çıkamazsınız.

PROF. NAVARRO — İyi ya işte ben de size bir rehine sağlamaya çalışıyorum. Onun için çıkmak istiyorum.

RAMİREZ — Kimi bırakacaksınız bize rehine olarak?

PROF. NAVARRO — Kızımı.

RAMİREZ — (*Gittikçe artan bir kuşkuyla*) Niçin o'nu?

PROF. NAVARRO — Çünkü onun davanıza bağlılığı var, üstelik de daha soğukkanlı. Her halde karımı, ya da Claudio Destepan'ı bırakamam.

RAMİREZ — Claudio Destepan mı dediniz?

PROF. NAVARRO — Evet ünlü Hristiyan Demokrat Parti sözcülerinden Don Sebastiyen Destepan'ın oğlu, kızımın da sözlüsü.

RAMİREZ — (*İlk kez terini kurular mendiliyle*) Çıkamazsınız Profesör.

PROF. NAVARRO — (*Birden kararlı kalkar*) Çıkacağım. Siz durumunuzun korkunçluğunu farkedemiyecek kadar körsünüz. (*Kapıya yürür*)

RAMİREZ — (*Tabancasını çeker*) Vururum sizi.

PROF. NAVARRO — (*Eli kapının tokmağında*) Vurmazsınız. O saat tüm Santiago'yu ayağa kaldırmış olursunuz. Ne size yarar getirir bu, ne Joel'e.

RAMİREZ — (*Arkasından seğirtir*) Profesör!...

O anda Joel'in çığlığı yükselir.

JOEL — (*Bir sayıklama içinde adeta haykırarak*) Hayır...

Hayır... Hayır...

PROF. NAVARRO — (*Birden durur, tabancasıyla önüne dikilmiş Ramirez'i yana iter, sanrılar içinde çırpınmakta olan Joel'e doğru koşar*) Joel oğlum!

RAMIREZ — (*Dönüp gelmiştir, bu arada, tabancasını göze çarpan bir utanç duygusuyla cebine kor, ve Joel'in öbür yanında yer alır*)

PROF. NAVARRO — (*Joel'i yatıştırmaya çalışır*) Benim, ben... Profesör Navarro.

JOEL — (*Deli deli haykırmaktadır, öyle yarı oturmuş durumda*) Hayır, hayır...

O anda Elvira girer.

ELVIRA — (*Bir an eşikte şaşırmış kalakalır*) Bu da ne? Ne oluyor burada? Bunlar kim baba?

PROF. NAVARRO — (*Soğukkanlı*) Soruları bırak da, yardıma gel bize Elvira! Sonra anlatırım.

ELVIRA — (*Hâlâ öyle şaşkın ve kuşkulu girer içeriye, yaralının üstüne eğilir, o da ötekiler gibi yatıştırmaya çalışır Joel'i. Joel bir aralık boşlukta çırpınan kollarıyla boynuna asılır genç kızın, bulanık bakışlarında bir an bir parıltı sezilir, sonra dingin başı geriye düşer*)

PROF. NAVARRO — Sakinleşt, ne tuhaf! Bana öyle geldi ki, o an gözünü açtı, seni gördü, tanıdı ve bir tür erince erdi. (*Kızına döner*) Tanıştıyormuydunuz yoksa?

ELVIRA — (*Joel'in yüzüne dikkatle bakar*) Hayır!..

PROF. NAVARRO — Kim bilir belki de sende bir başka kadını sanırladı, annesini, kız kardeşini, sevgilisini belki de.

ELVIRA — (*Tedirgin*) Kimse söylemeyecek mi bana, ne oluyor burada?

PROF. NAVARRO — Konuklarımız var kızım, gördüğün gibi. Bana sevgili bir öğrencimi getirdiler... (*Joel'i gösterir*) Yaralı. Bu sabahki çatışmalarda yaralanmış.

ELVIRA — (*Adeta azarlayıcı bir bakışla bakar Ramirez'e*) Ve şimdi gece. Bu kadar bekletmek bir ağır yaralıyı.

RAMIREZ — Ancak yarabildik kuşatmayı. Gece karanlığından yararlanarak. Biz dört kişi. Otuz iki kişiden. Sonra gizlenme, doktorla bağlantı kurma, sonra... Sonra düşünme... En çok da bu aldı zamanımızı. Kime güvenebilirdik? Kimin kapısını çalabilirdik, öyle biri olmalıydı ki bu, ne bizimle doğrudan doğruya bir ilişkisi olsun, ne de bize karşı biri. Üstelik de namuslu biri olmalıydı bu. Alberto'nun aklına siz geldiniz.

PROF. NAVARRO — (*Biraz alaycı*) Alberto iltifat buyurmuş.

RAMIREZ — Kendi adamlarımızdan birinin evine götürmeyi göze alamıyorduk Joel'i. Ya bizi ele verenler onları da vermişlerse. Çünkü bizi ele veren kimse, örgütümüzü iyice tanıyor olmalıydı.

PROF. NAVARRO — Ya da bir kışkırtıcı ajan. Taa içimize dek sokulmuş.

RAMIREZ — (*Profesöre*) Ayrıca, evinizin kentin çok dışında bulunuşu da işimizi kolaylaştırıyordu.

PROF. NAVARRO — (*Elvira'ya*) Sorunumuz büyük kızım, tehlike ise çok daha büyük. Her hangi bir yanlış sanıya kapılmayasın diye şunu da açıklayayım: biz burada rehine olarak bulunuyoruz.

ELVİRA — (*Şaşırmış*) Rehine mi? Peki ama niçin? Bir sevgili öğrencinin yardımına, böyle bir tehdit olmadan da koşarsın sen baba!

PROF. NAVARRO — (*Dürüst*) Güvenim yok kızım. (*Ramirez'i gösterir*) Onların da yok.

ELVİRA — (*Gocunmuş*) Baba!..

PROF. NAVARRO — Gerçek bu kızım. Sizi ve kendimi ateşe atacak yürek yok bende. Bu yürek siz gençlerde var. Onun için ölümler hep sizleri buluyor. En güzel, en yiğitçe ölümler.. Bizler ise çürüyoruz... Kokuşuyoruz, ölümü bile iğrendirir hale geliyoruz.

ELVİRA — Ama demin içerde... Demin içerde...

PROF. NAVARRO — Ben konuşurum kızım, ders veririm, söylev veririm, eleştiririm, derslerimin, konferanslarımın coşku verici olduğu söylenir. Ama eylem başka şey. Hiç bir zaman bir eylemci olamadım, olamam da. Çünkü çok düşünürüm, bir adım atıncaya dek pek çok düşünürüm, ancak bir oldubitti sürükleyebilir beni. Bu gün olduğu gibi.

ELVİRA — (*Ramirez'e döner*) Yaralınızı bize bırakıp gidebilirsiniz. Babam belki biraz geç katılır eyleme, ama bir katıldı mı...

PROF. NAVARRO — (*Önler*) Bir bağlanmaya girme benim adıma kızım. Ona da henüz emin değilim. Sizin hayatınızı tehlikede gördüğüm an, feda edemiyeceğim şey yoktur.

ELVİRA — (*Sitemle*) Baba!...

PROF. NAVARRO — Bırak bu adam tabancasıyla başımızda bulunsun. Bu adamdan ve tabancasından korkum yok benim, ama bir gün ilerde, öbürleri yaka-

mıza yapışacak olurlarsa, bu adamın tabancasıyla başımızda bulunmuş olması mazaretimiz' olabilir bizzim.

ELVİRA — (*Babasını tanıyamıyor gibidir*) Sen baba, sen nasıl böyle düşünebilirsin?

PROF. NAVARRO — Başka türlü düşünemem ki. Gerçek de bu. Ben davet etmedim onları, gelip sorsalardı bana, izin isteselerdi verir miydim bilmiyorum, ama onlar beni kendilerini kabule zorladılar... Pek âlâ, neden gerektiğinde bu haklı gerçekten yararlanmıyalım?

ELVİRA — (*Yaralının yüzüne doğru eğilir*) Ne kadar da solgun! (*Babasına*) Demin içerdeyken hatırladığın öğrencin bumuydu baba?

PROF. NAVARRO — Evet.

ELVİRA — Genç olsaydın, onun yaptıklarını yapardın demek.

PROF. NAVARRO — Kim bilir, belki.

ELVİRA — O anda yüzüne baktım, bir fırsata yanar gibi bir anlam vardı yüzünde.

PROF. NAVARRO — Bak kızım, belki de kendi istemimle katılacağım bir eyleme zorlandım. Pek âlâ! Ben bu eyleme kendi istemimle katılmamış olmanın utancını duyacağım nasıl olsa. Neden kaçamağından yararlanmıyayım? Bu adamlar geldiler, ellerinde tabancalarıyla... Ve bu işi bana zorla yaptırdılar, işte o kadar.

ELVİRA — Baba!..

PROF. NAVARRO — Seninle bu konuyu tartışmak istemiyorum. Hem de gereksiz bir şey bu. Senin yapabileceğin daha önemli bir görev var. Şimdi hemen geri dönüp Claudio'yu uygun bir bahaneyle evi-

ne gönder, ve paniğe kaptırmadan durumu açıkla an-nene! Ona anlat ki bir süre, hem günlük yaşantımızı her günkü gibi sürdüreceğiz, hem de bu adamların rehinesi olacağız. Ve bunu dışardan kimselere sez-dirmeyeceğiz. Şimdilik en akıllıca iş bu.

ELVİRA — (*Hâlâ dalgın dalgın Joel'i seyretmektedir*)

Ne kadar da genç!.. Çalışkan bir öğrenci miydi baba!

PROF. NAVARRO — İsteseydi mükemmel bir kariyer yapabilirdi. Ama o devrimi seçti.

ELVİRA — Çok kan kaybetmiş olmalı.

RAMİREZ — Çok. Korkarım ki tüm kanını. Zaten ilkin akli başındaydı, buraya yaklaşıırken, birden kaybet-ti kendini.

ELVİRA — Yüzüne bu güzelliği veren solukluğu olmalı her halde, Çarmıhından yeni indirilmiş bir İsa gibi tıpkı.

PROF. NAVARRO — (*Biraz muzip bir gülüşle*) Güzel ço-cuktu Joel. Kızların beğendiği bir tipti.

ELVİRA — Kanlı canlı düşünemiyorum bu yüzü hiç. (*Birden geriye çekilir, meydan okurcasına bakar ba-basına*) Yani şimdi sen, bir rehine olmayı kabul edi-yorsun, öyle mi baba?

PROF. NAVARRO — (*İç çeker*) Evet.

ELVİRA — (*Gururlu*) Ben kabul etmiyorum, baba! Ken-di istemim üstünde bir başka isteme boyun eğmek gururumu incitir.

PROF. NAVARRO — (*Acı bir gülüşle*) Zaten bir rehine değil miydik kızım, öbürlerinin elinde? Şimdi bunla-rın eline geçtik, o kadar.

ELVİRA — (*Öfkeyle, gözleri parlayarak*) Hep kolayına kaçıyorsun baba, hep kolayına kaçıyorsun işin.

PROF. NAVARRO — Beni yanlış anlama kızım, Joel,

benim kendine yardım etmekten gurur duyacağım bir çocuktur. Ve yardım edeceğim. Zorlandığım için değil, içimden öyle geldiği için.

ELVİRA — Ama bu onura sahip çıkamıyacaksın!

PROF. NAVARRO — Eğer o, bana çok pahalıya mal olacak bir onursa, hayır. Benden sizleri isteyecekse hayır.

ELVİRA — Ya senden yalnız seni isterse?

PROF. NAVARRO — *(Bir an düşünür)* Bilmiyorum. Bana bunun hesaplaşmasını yapabilmem için zaman bırakmadılar. Onun için bu yardıma zorlanmış olmayı yeğliyorum.

ELVİRA — *(Biraz kırgın)* Peki, ben gidiyorum. *(Hızla çıkar)*

PROF. NAVARRO — *(Gururla bakar kızının arkasından)* Ne dersin Ramirez?

RAMİREZ — Yaman bir kızınız varmış Profesör.

PROF. NAVARRO — Hayır, bu yalnız yaş farkıyla açıklanacak bir sorun değil, sizin kuşağınız Ramirez, evet neden gizlemeli, sizin kuşağınız bizim kuşağımızdan çok daha özlü. Çok daha cesur. Onun için bunca kırım, bunca kıya.

O anda pencereye vurulur dışardan.

RAMİREZ — *(Perdeyi aralar)* Gonçalez ile doktor.

PROF. NAVARRO — *(Kapıyı açmaya gider)*

RAMİREZ — *(Tabancasını çeker, biraz alaycı)* Hayır Profesör. Mademki rehine rolünü oynamayı yeğliyorsunuz, tüm kurallarına uygun oynamalıyız oyunu. Ramirez ışıkları söndürür, pencerenin kanatlarını açar, ışıklar yeniden yandığında Doktorla Gonçalez içeriye girmişlerdir, pencereler örtüktür. Doktorun elinde bir büyük çanta vardır.

PROF. NAVARRO — (*Doktoru görünce, ürküyle*) Ne? Siz? Siz ha!.. (*Gonçalez'e döner*) Bu adam, bu adamı nerden buldunuz? Bu adam üniversitede karşı tarafın sözcülüğünü yapan adamlardan biridir, belki de en ileri gelenlerinden biri.

GONÇALEZ — (*Homurdanır*) Prof. Juan Carlos Alvarro bizim adamımızdır.

PROF. NAVARRO — (*Doktora*) Peki, sen. Sen değil miydin bu gün üniversiteler arası kurul adına, imza toplayan, beni de imzalamaya zorlayan?

DOKTOR — (*Kıs kıs gülererek*) Evet. İmzamı onlara, kendimi bunlara verdim, Augusto! (*İç cebinden bir belge çıkarır*) Sana da aynı şeyi yapmanı salık veririm. Onun için belgeyi yanımda getirdim.

PROF. NAVARRO — (*Gururla kaldırır başını*) Hayır!..

DOKTOR — (*Belgeyi cebine koyarken*) Sen bilirsin. Şimdi hastamızı görelim. (*Joel'e yaklaşır*)

JROF. NAVARRO — Hiç bir şey anlıyamıyorum, daha neler göreceğiz?

DOKTOR — (*Hastasını muayene ederken*) Augusto! Hep onlar mı bizim içimize kendi adamlarını sokacaklar? Neden aynı oyunu biz de onlara oynamayalım?

GONÇALEZ — (*Beyaz dişlerini göstererek kıs kıs güler*)

PROF. NAVARRO — (*İncinmişcesine*) Yooo, hayır, ben yapamam. Ahlaka aykırı bir şey bu. İnsanın kendine saygısı!..

DOKTOR — (*Sözünü keserek*) Zaten ıslah olmaz ahlakçının birisin sen Augusto! Onun için de beş para etmezsin. Senin şu kentsoylu ahlakın da kentsoylu toplumun gibi çürümüş. (*Gonçalez'e*) Tansiyon altimi getir Gonçalez! Çantamda olacak.

Gonçalez çantayı götürür doktora.

DOKTOR — (*Tansiyon aletini alırken*) Kurşun köprücük kemiğini kırmış, şurada elimin altında duyuyorum merminin katılığını. Küçük bir insizyonla alabilirim. Yalnız çok kan kaybetmiş yavrucak, baygınlığı ondan. Bir de yara mikrop almış, ateşi var.

RAMİREZ — Kurtulacak mı?

DOKTOR — (*Cevap vermez, tansiyonunu ölçer Joel'in*) Tansiyon çok düşük. Hemen kan vermemiz gerek, kan verip de tansiyonu düzeltmeden yeni bir yara açmanın sorumluluğunu alamam üstüme. (*Ramirez'e döner*) Kan grubunu biliyormusunuz? (*Ramirez ile Gonzalez bir birlerine bakarlar, bellidir ki şimdiedek böyle bir şeyin tasasını çekmemişlerdir.*)

DOKTOR — (*Gürler*) Allah cezasını versin! Birbirinizin adınızı öğreneceğinize ilkin bunu öğrenmelisiniz. Şimdi ben ne halt edeyim? Sizin ki de devrimcilik mi yani?

O anda kapı açılır, Dona Rozita arkasında Elvira olduğu halde sahneye dalverirler.

ROZİTA — (*Kendi gelmeden çılglığı gelir*) Augusto! Neler oluyor burada?

DOKTOR — (*Aynı anda, onun sesini bastıran bir sesle*) Susunuz! Burada bir insanın hayatı söz konusu sayın bayan!

ROZİTA — (*Birden susar, şaşkın bakışlarıyla kocasına bakar*)

PROF. NAVARRO — (*Omuzlarından kavrır onu ve fısıldar*) Suss!..

ROZİTA — (*Aynı fısıltıyla, kocasına*) Yoksa, yoksa öldü mü çocuk?

DOKTOR — Bize bir üniversal verici gerek. Hem de hemen, şimdi.

Herkes birbirine bakar

DOKTOR — Bize sıfır gurubundan RH negatif bir kan gerek, yok mu içinizde böyle biri.

ROZİTA — *(Kekeler)* Ben... Benim... kanım o guruptan.

DOKTOR — *(Buyururcasına)* Ne duruyorsunuz öyleyse, gelsenize!

ROZİTA — *(Büyülenmiş gibi yaklaşıp doktora)*

DOKTOR — *(Bileğinden kavrar kadının, Joel'e götürür)*
Bakınız bu çocuğa!

ROZİTA — *(Bakar)*

DOKTOR — Ne görüyorsunuz?

ROZİTA — Sapsarı bir yüz. Ölü yüzü gibi.

DOKTOR — Evet. Ölümün yüzü bu sayın bayan! Eğer siz kanınızdan lütfedip bir yarım litrecik vermezseniz, sabahı bulamıyacaktır bu aslan gibi genç çocuk. Ancak sizin kanınız onun kiyle uyuşabilir, ancak sizin kanınız onu kurtarabilir.

ROZİTA — *(Hıçkırır)*

DOKTOR — Ağlamanız da sorunu çözümleyemez.

ELVİRA — *(Öne çıkar, gözleri öfkeden parıl parıl parlamaktadır)* Yoksa annemin kanını da mı rehin alacaksınız doktor? *(Annesine döner)* Bak anne, eğer sen şu çocuğa yarım litre kan, ama kendi isteminle, anlıyor musun, kendi isteminle vermeyecek olursan, bu çocuk ölecek.

ROZİTA — *(İçtenlikle)* Aaaa! Tabii veririm, elbette...

ELVİRA — *(Annesinin gözleri içine bakar)* Bir şeyi daha bilmelisin anne! Bir gün belki de bu delikanlıya verdiğin kanın hesabını sorabilirler senden. Acımasız bir hesap, hazır mısın buna?

ROZİTA — Ama vermesem, vermesem ölecek. Öyle diyor doktor.

DOKTOR — Evet.

ROZİTA — Veriyorum.

ELVİRA — (*Gururla bakar doktora*)

DOKTOR — (*Bir kahkaha atar*) Kızın sana benzememiş Augusto! Kızın annesinin eşi.

ROZİTA — (*Dalgın dalgın bakmaktadır Joel'e*) Onlara derim ki, kan vermesem ölecekti çocuk, hem de benim Ramonuma o kadar, o kadar benziyordu ki.. Sağ kalsaydı bu yaşıydı şimdi.

DOKTOR — (*Ellerini çırparak*) Şimdi bana bir portatif yatak gerek.

(*Masanın yanında bir yer gösterir*) Şuraya.

ELVİRA — (*Ramirez'e*) Gelin benimle. (*Çıkarlar*)

DOKTOR — (*Bir penisilin şişesi çıkarır çantasından, enjektöre çeker, hastayı yana yatırır, iğneyi kalçasına saplar, bu arada şakacı sürdürmektedir konuşmasını*) Bilirmisin Augusto, ne geldi aklıma şu anda, bir Fleming çıksa da şu penisiline benzer bir ilâç bulsa, saplayıversek toplumumuzun kıkına, streptokoklardan da stafilokoklardan da bir anda kurtuluverirdik.

PROF. NAVARRO — (*Hep öyle güvensiz*) Hâlâ anlayamıyorum.

DOKTOR — Anlıyamazsın da. Senin gibi bir ahlakçı için önemli olan bir davranışın soyut güzelliğidir, hangi somut amaca hizmet ettiği değil. Hele o amaca yönelik yollar taşlıysa, engebeliyse, bataksa, pis kokuyorsa...

PROF. NAVARRO — Sen nasıl, sen nasıl o listeyi do-laştırebilirsin Profesörler kurulunda? Kimse seni zorlamadan.

DOKTOR — (*Ciddi*) Kimse beni zorlamadan değil, Augusto. Durum beni zorluyordu. Fikri ortaya atan bir başkasıydı, ve o kadar heveslisi vardı ki bu işin, baktım ben onların önerisine onlardan fazla sahip çıkmazsam, onların yolunu kesmezsem durum kötü.

PROF. NAVARRO — Böyle onur kırıcı bir görevi üstlenmen, durumu düzeltebilecek mi Carlos?

DOKTOR — Elbette... Onların önlerini kesmekle önceliği elime geçirmiş oluyorum, Augusto. Bir kez uzatabildiğim kadar uzatacağım bu işi, uzatamazsam, içinden çıkılmaz bir hale getireceğim.

Elvira ile Ramirez portatif bir karyola getirip yanına yerleştirirler masanın.

DOKTOR — (*Rozita'ya döner*) Şimdi sayın bayan, yatağa uzanınız ve kolunuzu dirseğinize dek açınız.

ROZİTA — (*Doktorun dediklerini yaparken*)

Işıklar kararır.

Sahne aydınlandığında görülen şudur: Joel portatif karyolaya taşınmıştır ve hâlâ baygındır. Ramirez bir koltukta kıvrılmış uyumaktadır; Gonçalez, Prof. Navarro, Doktor ve Elvira.... Donna Rozita kan naklinden sonra yatak odasına gönderilmiştir. Bir köşede, bir askıya asılı, boşanmış bir kocaman kan şişesi.

DOKTOR — (*Yaralının nabzına bakarken*) Nabız daha düzenli ve dolgun vuruyor. Galiba başardık bu işi.

PROF. NAVARRO — (*Elini kızının omuzuna kor*) Eh, artık uyumaya gidebilirsin sen.

ELVİRA — Hayır. Ayıldığını görmek istiyorum.

DOKTOR — Bazıları bir karadüşle kendilerine gelirler, bazıları bir tatlı düşle. (*Şakacı*) Sanırım Joel bir tatlı düşle gelecek kendine. (*Sonra ciddi, genç kıza*

döner) Kurşunu çıkarırken bana yardım ettiğiniz için teşekkürler...

ELVİRA — (*Utangaç*) Becerebildimse eğer.

DOKTOR — Hem de nasıl!

PROF. NAVARRO — (*Pencere dışında ağarmakta olan gökyüzünü seyrederek*) Gün ağarıyor, Carlos!

DOKTOR — Biliyorum. Ama ben de hastam ayılmadan gidemem.

PROF. NAVARRO — Ne tuhaf! Ben günün bu saatini pek tanımam.

DOKTOR — Ben çok iyi tanırım. Gömlek değiştirir gibidir koca kent. Neden gecedен onca korkulur bilmiyorum. Asıl gündüzden korkmalı. Gerçi sancılar geceleri azar, baskınlar geceleri yapılır, idamlar geceleri uygulanır, ama kararları gündüzden verilir, hazırlıkları gündüzdendir.

ELVİRA — (*Joel'e bakar*) Ne tuhaf! Düne dek varlığından bile habersiz olduğun biri, birden üstüne titrediğin, (*dili sürçmüşçesine utangaç gülümser*) üstüne titrediğimiz biri oluverdi. Kimdir? Annesi, babası, nişanlısı, sevgilisi ya da karısı var mıdır? (*Babasına döner*) Sen hiç değilse çalışkan bir öğrenci olduğunu biliyorsun baba!

GONÇALEZ — Ve de yaman bir devrimci. Bir annesi vardır: çok uzakta, güneyde bir yerde oturur, karından soğuşundan yakınırdı hep Joel doğduğu kasabanın. Toprak kışın donar yazın çatlarmış. Delikanlılık çağlarını bilmem, ama devrimci eyleme atıldığından beri zamanı olmamıştır kız ve kadın düşünmeye.

PROF. NAVARRO — Bir aralık asistanım olarak çalıştı, sonra birden Allende'nin Sosyalist partisinin gençlik kollarına katılmak üzere uzaklaştı üniversiteden.

ELVİRA — Onun için öyleyse günahı pek büyük.

DOKTOR — Ancak kellesiyle ödeyebileceği bir günah.

ELVİRA — (*Birden Gonçalez'e döner*) Siz ne iş yapardınız eskiden?

GONÇALEZ — Bir bakır fabrikasında çalışıyordum. Bir izabehanede. Bakırla karışık toprağı atardık fırına. Bakır erirdi ve erirken ateşten daha sıcak, daha yapışkan bir dalga gibi dönüp tıkardı soluğumuzu. İnsan kırk yaşında öksürüklü, tıknafes bir ihtiyar oluyor, elliye varmadan da ölüyor oralarda.

DOKTOR — Gittim, gördüm o izabehaneleri. Kalın köseleli ayakkabılarımın içinde tabanlarımı pişirecek bir sıcaklıktaydı zemin. Sağlık Bakanlığı adına çalışma koşullarını düzeltme komisyonu üyesi olarak ilgilendim konuyla. Pedro Aguirre Cerda'nın halk cephesi iktidardaydı. Sağlık bakanımız da Allende'ydi. Patronlarla baş edemedikti. Bunun için yapılan masraflar fiatlara yansırılmış ve Amerika gibi bir müşteriye kaçırmışız.

GONÇALEZ — Ama kendi başkanlığında Allende bakırı devletleştirdi, koşulları düzeltti, fiyatları da arttırdı gene de sattı, satabildi.

DOKTOR — Amerika'da Pinochet'siyle çullandı tepesine.

RAMİREZ — (*Birden haykırarak uyanır, eli tabancasına gider, sonra kendine gelir, utanır*) Özür dilerim, basıldığımı görüyordum düşümde.

GONÇALEZ — (*Gülümseyerek bakar Elvira'ya*) Ramirez'in adı kitap kurdudur. Bir kütüphanede memurdu. (*Alaycı*) Okuya okuya oynattı, katıldı bize.

RAMİREZ — (*Toparlanırken, bembeyaz dişlerini gösteren bir gülüşle*) Okuya okuya değil, göre göre... Adımız memurdu ya, içinde yaşadığım gecekonduarda

aşğılık bir devlet çarkının bir dişlisi gibi görüyorlardı beni. Oysa benim de evimde tencerenin kaynamadığı günler çoğunluktaydı, onlarınki gibi.

ELVIRA — (*Ramirez'e*) Evli misiniz?

GONÇALEZ — Ramirez'in asıl adını biz de bilmeyiz. Karısına ve çocuğına bir zarar gelmesin diye değıştirmiştir adını.

RAMIREZ — (*Sırtır*) Karım, benim bir başka kadınla kaçtığımı sanır.

ELVIRA — Hiç değılse bu korkunç kuşkusundan kurtarmanız gerekmezmiydi karınızı?

RAMIREZ — O zaman çok daha korkunç bir kuşku içinde ben yaşıyacaktım. Yalnız kendime değıl, dava arkadaşlarıma da zarar getirebileceğim kuşkusu içinde.

ELVIRA — İnsanın karısına bile güvenememesi...

RAMIREZ — (*Düzeltir*) İnsanın insana güvenememesi. Hem benim bir kadınla kaçtığımı sanması kendilerinin güvenliğı için de daha iyi.

Sessizlik

Birden kapıya vurulur, herkes birbirine bakar ürküyle.

PROF. NAVARRO — (*Perdeyi aralıyarak dışarıya bakar*) Alberto dönmüş. (*Kapıyı açmaya gider*)

ELVIRA — Gene de bir kadına yapılabilecek en büyük haksızlık bu, Ramirez! Hiç değılse bir seçme olanağı vermeliydin karına.

RAMIREZ — Bu bir seçme olanağı değıl, bir seçme zorunluğı olacaktı. Belki de bencil bir düşünce benimki, karımı böyle bir zorunluluk karşısında bırakmak istemedim, çocuğı da düşünerek.

Alberto ve Profesör Navarro girerler.

ALBERTO — (*Girer girmez Joel'e seşirtir*) Bizim delikanlı paçayı kurtardı demek doktor. Prof. Navarro müjdeledi.

DOKTOR — (*Evet anlamında başını sallar*)

ALBERTO — (*Rahatlamış, bir soluk alır, sonra Prof. Navarro'ya döner*) Ben çocukları götürmeye geldim Profesör! Adama ihtiyacımız var, bazı yerlere bazı haberlerin ulaştırılması gerek. Namusunuza sığınmaktan başka çaremiz kalmadı, ne dersiniz?

PROF. NAVARRO — Size ta başında söyledim, bir kahraman değilim ben.

DOKTOR — (*Keyifli keyifli güler*) Çok şükür ki kahraman değilsin, Augusto! Hiç güvenemem ben kahramanlara. Patolojik bir ruh hali kahramanlık, bana kalırsa. Bir uyarıya aşırı ve sürekli bir cevap. İşte kahramanlık. Oysa sağlıklı insan fizyolojisi ve biyolojisi kaldıramaz bunu. Senden istenen: sağlıklı bir refleks, Augusto, işte o kadar.

PROF. NAVARRO — Ölüm karşısında denemedim kendimi, işkence karşısında denemedim.

DOKTOR — Benim de ödüm kopar ölümden Augusto. (*Alberto'ya döner*) Senin kopmaz mı? (*Gonçalez'e*) Senin? (*Ramirez'e*) Senin?

Sessiz bir yanıt

DOKTOR — Önemli olan ölüm karşısında korkmak değil, ölüm karşısında kendini yitirmemek, o kadar alçalmamak.

ELVIRA — (*Alberto'ya*) Babama güvenebilirsiniz. Babam sandığından çok daha cesurdur.

ALBERTO — (*Prof. Navarro'ya*) Ne dersin Profesör?

PROF. NAVARRO — (*Gülümser*) Siz ne dersiniz Alberto? Galiba başka çareniz yok.

ALBERTO — (*Joel'e*) Sağlıcakla kal Joel! (*Ortaya*) Sağlıcakla kalın! (*Gonçales'le Ramirez'e*) Haydin çocuklar!...

GONÇALEZ'le RAMİREZ — (*Biraz resmi selamlar klanları*)

PROF. NAVARRO — (*Onlar çıkarken*) Bir dakika Alberto!

ALBERTO — (*Durur ve döner*)

PROF. NAVARRO — Kazanma şansımız nedir?

ALBERTO — (*Gülerek*) Şansımız dedin Profesör, şansınız demedin.

PROF. NAVARRO — (*Üstüne basarak*) Kazanma şansımız nedir? Bunu bir yeni dava arkadaşınıza söylemek zorundasınız.

ALBERTO — (*Düşünceli ve ciddi*) Bu günden yarına ne olur bilemem Profesör, ama şunu söyleyebilirim önünde sonunda hapı yutmuştur Pinochet.

PROF. NAVARRO — Nasıl bu kadar emin olabilirsin?

ALBERTO — Tutuklamaları görmüyor musun Profesör, ne kadar kanlı, ne kadar büyük çapta. Bunlar bir buzdağının suyun üstünde kalan parçaları.. Bunlar düşünmeye başlayanlar... Zaman bizden yana işliyor Profesör, yeter ki azıcık soluk alabilelim, azıcık. (*Tekrar ortaya*) Allaha ısmarladık. *Çıkarlar.*

DOKTOR — Alberto'nun hakkı var. Pinochet'nin yerinde olmak istemezdim doğrusu. Her düşüneni içeri atmazlar, bu dışardakileri daha da düşündürmeye başlarlar.

ELVİRA — (*Birden bir sevinç çığlığıyla*) Joel kendine geliyor doktor!..

JOEL — (*Gözlerini açmış, üstüne eğilmiş genç kıza bakmaktadır şaşkın şaşkın. Sonra doğrulmak ister*) Siz!.. (*Başı yastığa düşer yeniden*) Neredeyim ben? Doktor ve Prof. Navarro koşarlar.

JOEL — (*Profesör Navarro'yu tanır*) Siz Profesör?

PROF. NAVARRO — (*Doktoru gösterir*) Don Juan Carlos Alverro, doktorunuz.

DOKTOR — (*Gülümseyerek genç kıızı gösterir*) Ve asistanım Elvira Navarro.

PROF. NAVARRO — Arkadaşların seni buraya getirdiler, evime. Çok kan kaybetmiştin, baygındın.

JOEL — (*Bir kez daha doğrulmak ister boşuna*) Alberto, Gonçalez, Ramirez. Bir biz sağ çıkabilmiştik çemberden, şimdi hatırlıyorum.

PROF. NAVARRO — Az önce gittiler arkadaşların. Biraz daha bekleselermiş.

JOEL — (*Anımsamaya çalışarak*) Kaçıyorduk... Omuzum sancıyordu... Ramirez'le Gonçalez sürüklüyorlardı beni, makineli tüfekler işliyordu, Gonçalez'le Ramirez'in yere yıkıldıklarını gördüm.

DOKTOR — Yıkılan onlar değil, senmişsin Joel.

JOEL — (*Elvira'ya döner*) Sonra sizi gördüm, evet sizsiniz, yanılmıyorum. Makineli tüfekler gene işliyordular ama çok uzağımızda.

DOKTOR — Sanrılar ve gerçekler birbirine karışmış.

PROF. NAVARRO — Kendine gelir gibi oldun bir an.

ELVİRA — (*Gülümser*) Ben yeni gelmiştim. Babam size yardıma koşmamı söyledi, çünkü sayıklıyor ve çırpınıyordunuz.

JOEL — (*Anlamaya çalışarak*) Şimdi ben? Şimdi ben?

PROF. NAVARRO — Benim konuğumsun oğlum.

JOEL — Ama biliyormusunuz, bunu bağışlamazlar size Profesör. (*Doktor'a döner*) Size de. (*Elvira'ya döner*) Size de.

PROF. NAVARRO — (*Acı bir gülüşle*) Düşünmeye başladım oğlum. Sersemliğim bir hayli uzun sürdü, ama düşünmeye başladım.

DOKTOR — En zorba imparatorluklar bile yenik düşmüşlerdi düşünceye. (*Doğrulur*) Eh, ben gideyim artık. Gün iyice ısıdı. (*Prof. Navarro'ya göz kırparak*) Sen bir hafif kalp spazmı geçirmiştin bu gece, seni muayeneye geldim. Anlıyorsun değil mi? Gerçi senin kentsoylu ahlakını yaralar bu yalan ama, alışmalısın yavaş yavaş.

Böylece konuşa konuşa kapıya dek gelmişlerdir. Bu arada Elvira ile Joel karşılıklı bakışırılar, ve sessiz gülümserler birbirlerine.

PROF. NAVARRO — (*Kapıda durdurur doktoru*) Şu belgeyi doktor, şu belgeyi imzalamamı istiyor musun hâlâ!

DOKTOR — (*Cebinden çıkarır belgeyi*) Şimdi daha da fazla. Evinde düşmanının düşmanını gizlerken daha fazla.

PROF. NAVARRO — Evet, bu benim kentsoylu ahlakıma aykırı bir tutum, bari senin sosyalist ahlakına uygun mu?

DOKTOR — (*Acı bir gülüşle*) Hayır. Aslında yalnızca soytarı ahlakına uygun bir tutum bu. Ama bize başka seçenek bırakmadılar Augusto.

PROF. NAVARRO — (*Belgeyi imzalarken*)

P E R D E

PERDE: 2

SAHNE: 1

Bir iki gün sonra, vakit gece. Fondaki televizyon ekranında bir grup profesörlerin başkanlık sarayında ayrıldıkları gösterilmektedir.

SPIKER — (*Kadr dışı*) Üniversite profesörlerinden oluşan bir heyet bu sabah başkanı ziyaret ederek rejime bağlılıklarını sunmuşlar ve üniversite olayları üzerinde tarafsız bir tutumla duracaklarını bildirmişlerdir. Üniversite özerkliğinin üniversite kargaşası olmadığını bildiren rektör (*Kadrı boydan boya rektörün ablak yüzü doldurur*)

PROF. NAVARRO — (*Öfkeyle kapar televizyonu*) Allah kahretsin bu üçüncü kez bugün. Maksatları bizi iyice sergilemek, maskara etmek.

ROZİTA — Ve hep bir takım çatışmaların tutuklamaların arkasından sizi veriyor.

PROF. NAVARRO — Maksatları bizim bu tutuklamaları, bu çatışmaları yerinde ve haklı bulduğumuzu belgelemek. (*Çöker bir koltuğa*) Utanıyorum. Dinlememeliymişim Carlos'u.

ROZİTA — O, senden daha iyi bilir bu işleri.

ROSITA — O senden daha iyi bilir bu işleri..

PROF. NAVARRO — Onun yaptıkları onun dedikleri ona ne kadar yaklaşıyorsa, bana da o kadar ters düşüyor. Beceremiyorum onun deyimiyle bu soytarılığ. Esasta haklı olduğuna inansam bile.

ROZİTA — İmzalamasaydın, sen de tutuklanacaktın öbürleri gibi.

PROF. NAVARRO — Uyutacaktı güya o belgeyi.

ROZİTA — Dedi ya. Gizli güvenlik kuvvetlerinin ayrıca hazırladığı, çok daha geniş kapsamlı bir listeyi çürütmek için sunmak zorunda kalmış kendi listesini. Sen de varmışsın öteki listede.

PROF. NAVARRO — Carlos'un listesinde olacağıma, gizli güvenlik kuvvetlerinin listesinde bulunmayı yeğledim, hiç değilse bugünkü bu soytarıca gösteride bulunmazdım.

ROZİTA — Joel'i unutuyorsun. Bir araştırma yapıverselerdi evinde?

PROF. NAVARRO — Bilmiyorum kimden yanayım, ki-me karşıyım. Bir taraf beni kendilerinden sanıyor, değilim. Bir taraf beni onlardan sanacak, değilim.

ROZİTA — Önemli olan senin kendini hangi taraftan sandığın.

PROF. NAVARRO — Nasıl kanıtlıyacağım, nasıl?

ROZİTA — Joel...

PROF. NAVARRO — Joel'i kaç kişi tanır? Kaç kişiye duyurabilir sesini, kaç kişiyi inandırabilir? (*Televizyon ekranını gösterir*) Ama şu allahın cezası milyonlara rezil ediyor beni.

ROZİTA — Seçmek zorundaydın, ya kendini, ya Joel'i. Sen kendini feda ettin.

PROF. NAVARRO — Hangi taraf kazanırsa kazansın hain ilân edecek beni.

ROZİTA — Hayır. Hiç de değil, birgün bu dönemin tarihini yazacak olanlar..

PROF. NAVARRO — Öyle büyük yiğitlikler ve öyle büyük alçaklıklar döneminde yaşıyoruz ki karıcığım, benim gibi binlerce küçük alçak, yüzkaralarıyla kendi hallerine bırakılacaklardır. Ben kimden utanıyorum bilir misin?

ROZİTA — Kimden?

PROF. NAVARRO — Her sabah gazetemi ve tütünümlü aldığım köşedeki büfeciden, yol boyu selamlaştığım tanıdıklardan, berberimden, kapıcımdan... Hele öğrencilerimden, hele onlardan.. Ne yapabilirim? Her birinin ayrı ayrı yakasına yapışıp, işin aslını anlatamam ya!

ROZİTA — Ya aksi olsaydı, şu aşırı onur düşkünlüğün yüzünden seni tutuklasalardı, evini bassalardı, oğlun yaşında bir genci sürükleye sürükleye götürselerdi, ya da öldürselerdi...

PROF. NAVARRO — Doktor gibi konuşuyorsun tıpkı.

ROZİTA — O da sizinle birlikteydi değil mi Pinocet'ti ziyaret ettiğinizde.

PROF. NAVARRO — Evet.

ROZİTA — O ne diyor peki?

PROF. NAVARRO — Hınzır hınzır gülüyor, her zamanki umursamazlığıyla.

ROZİTA — Gerçekten vurdum duymaz mı buluyorsun onu.

PROF. NAVORRO — (*Düşünceli*) Hayır. Onun da rektörün verdiği alçakça ödünü sindiremediği belliydi. bir aralık kulağıma fısıldadı. Bu üniversite özerkliği

konusunu bir konuşalım seninle diye. Bu gün Joel'i görmeye gelecek, görüşeceğiz.

Kapının zili çalar.

PROF. NAVARRO — (*Pencereye koşarken*) Hah, galiba o. (*Pencereyi aralamasıyla örtmesi bir olur, öfkeli bir yüzü vardır.*) Allah kahretsin, bir bu eksikti!

ROZİTA — Kim?

PROF. NAVARRO — Don Sebastiyen Destepan. Sayın dünürümüz.

Kapıyı açmaya gider.

Aralık aydınlanır, Prof. Navarro dış kapıyı açarak Don Destepan'ı alır içeriye.

DON DESTEPAN — (*İçeri girerken*) Çok önemli bir konuda seninle konuşmak istiyorum. (*Çalışma odasının önüne gelmişlerdir*) Çalışma odana geçelim.

PROF. NAVARRO — (*Birden, adeta bir tür güdüyle atılır konuğuyla çalışma odası arasına girer*) Çalışma odam çok karışık.

DON DESTEPAN — Ne önemi var? Bana ikram edecek bir koltuğun var herhalde.

PROF. NAVARRO — Yoo olmaz. (*Aklına gelen ilk yalana sarılır*) Kitaplar yerlerde, Elvira tozlarını alıyor kitapların. Benim allerjim var kitap tozuna karşı. (*Bu arada koluna girerek salona doğru sürüklenmiştir konuğunu*) Salonda daha rahat konuşuruz.

DON DESTEPAN — Söyleyeceklerim seninle benim aramızda kalmalı.

İçeri girerler, Rozita onları karşılar.

ROZİTA — Hoş geldin Sebastiyen.

PROF. NAVARRO — Sebastiyen benimle yalnız konuşmak istiyor Rozita. (*Biraz alaycı*) Anlaşılan çok korkunç bir sır söz konusu.

ROZİTA — Zaten ben de bahçeye çıkmak üzereydim.

SEBASTİYAN — Augusto abartıyor, hiç de öyle korkunç bir sır değil getirdiğim. Belki de sevindirici bir öneri. Ama ilkin Augusto'nun fikrini almam gerek.

ROZİTA — (*Çıkarken*) Anlıyorum Sebastiyân, anlıyorum.

İkisi yalnız kalırlar.

PROF. NAVARRO — (*Salonun bir köşesini kaplayan amerikan bara doğru yürürken*) Otur Sebastiyân!

DON DESTEPAN — (*Oturur*)

PROF. NAVARRO — Viskini sodasız içerdin değilmi?

DON DESTEPAN — Evet.

PROF. NAVARRO — (*Onun viskisini doldurur, kendisinininkine soda kor*) Neymiş sorun?

DON DESTEPAN — Bu sabah bir profesörler heyeti, devlet başkanını ziyarete gitmiş.

PROF. NAVARRO — (*Uzaktan*) Evet!

DON DESTEPAN — Sen de içlerindeymişsin!

PROF. NAVARRO — (*Gene uzakta ve hep tetikte*) Evet!..

DON DESTEPAN — Ben seni bildim bileli yan tutmama çalışırsın!

PROF. NAVARRO — Hiç bir yanı tuttuğum yok Sebastiyân!

DON DESTEPAN — Nasıl olur, bir tarafı yadsıyor, öbür tarafa geçiyorsun.

PROF. NAVARRO — (*Elinde iki kadehle gelir, Don Destepan'ınkini ona sunar*) Ne bir tarafı yadsımam söz konusu, ne de öbür yana geçmem. Bir dönem artık tarihe mal olmuştur, hatalarıyla, sevaplarıyla. Yeni bir dönem açılmıştır, nasıl kapanacağı belli ol-

mayan. Ben bu gerçeği saptayan bir belgeyi imzalamıştım. Başkan bizimle topluca bir görüşmede bulunmak istemiş. Hepsi bu.

DON DESTEPAN — Ama imzaladığın belgede, bu anlatıklarından çok daha fazla şeyler var.

PROF. NAVARRO — (*Oturur karşısına Don Destepan'ın*) Evet biraz aşırı bir üslupla ifade edilmiş. Ama sonuç olarak ben ya bu belgenin altına imzayı atmak zorundaydım, ya da dışında kalmak.

DON DESTEPAN — (*Biraz alaycı bir gülüşle*) İmzalamayı tercih ettin.

PROF. NAVARRO — (*Aynı alaycılıkla*) Bu durumları benden iyi bilirsin Sebastiyen. İnsanı türlü seçenekler önünde bırakmazlar. Ya tümüyle red, ya tümüyle kabul.

DON DESTEPAN — Doğrusu çok şaşırdım, seni de imzalayanlar arasında görünce. Ben sanıyordum ki kelleni verirsin de sen imzanı vermezsin.

PROF. NAVARRO — (*Hep alaycı*) Yooo, hiç bir zaman o kadar babayiğit olmadım.

DON DESTEPAN — Zorlanmadın ya?

PROF. NAVARRO — Hayır.

DON DESTEPAN — Doğrusu ya, büyük bir değişiklik sendeki. (*Ayağa kalkar, enine boyuna dolaşmaya koyulur*) Hayırlı bir gelişme.

PROF. NAVARRO — Herşey değişiyor zamanla Sebastiyen, herşeyin ve zamanın dışında kalamazsın.

DON DESTEPAN — (*Birden profesör Navarro'nun önünde durur*) Sorabilir miyim, niçin imzaladın o belgeyi?

PROF. NAVARRO — O kadar üstünde durulacak bir sorun değil bu Sebastiyân. Ülke bir kardeş kavgasına doğru sürükleniyor ve ben bunu istemiyorum.

DON DESTEPAN — (*Bir söylevciyi alkışlarcasına*)
Bravo!

PROF. NAVARRO — Allende büyük bir insandı, büyük bir denemeye girişmişti, her büyük insan gibi hataları da sevapları da büyüktü. (*Acı bir gülüşle*)
Hatalarının kurbanı oldu.

DON DESTEPAN — Hangi hatalarının?

PROF. NAVARRO — (*Acıyla bakar arkadaşına*) Ayrıntılar üzerinde tartışmak istemiyorum. Bu gün Şili'de bir başka gerçek var. Pinochet gerçeği. Hoşuna gitsin gitmesin, bize düşen bu gerçeği kabullenerek Ülkenin bölünmesini önlemek.

DON DESTEPAN — İşte bu düşünceni beğendim Augusto! Ölüleri gömmek gerek ne kadar sevgili olurlarsa olsunlar.

PROF. NAVARRO — (*Hep o acılı gülüşle*) Sen daha güzel söyledin.

DON DESTEPAN — Onun anısına saygısızlık etmiş olmaz mısın?

PROF. NAVARRO — Sanmam. Bir öte dünyaya inanmadığıma göre onu da inciteceğime inanmıyorum. Benim derdim yaşayan Şili'yi büyük acılardan kurtarmaya çalışmak. Daha doğrusu bu yönde, doğru sandığım adımları atmak. Pinochet'yi yadsıyabilir miyiz? Hayır. Pinochet'yi yadsımak demek, Allende'yi silindir gibi ezip geçen bir gücüğ CIA'sıyla, ITT'siyle, General Motors'uyla Kennekotuyla, Niksonuyla, koskoca bir Amerika'yı ve ona göbek bağıyla

bağlı bizimkileri yadsımak demektir. Şu anda bu güç birliğine karşı gelemeyeceğimize göre...

DON DESTEPAN— Ben senin yerinde olsam, böyle açık konuşmazdım, ama açık konuştuğuna da sevindim.

PROF. NAVARRO — (*Şaşkın bakar ona*) Sevindin mi? Neden?

DON DESTEPAN — Çünkü fikirlerinle fikirlerimiz arasında, yani partimin resmi görüşü arasında tam bir benzerlik var.

PROF. NAVARRO — (*Düşünceli*) Sanmam.

DON DESTEPAN — (*Alaycı*) Ne sanıyorsun peki Augusto! Bizi, Allende'yi, ve Allende hareketini ortadan kaldırmak için parlamentoyu ve yandaşlarınızı, beceriksizliği şimdiden kanıtlanmış bir askerî yönetime satmakla suçlayanlarla görüş birliğinde misin yoksa? Nasıl inanabilirsin bu budalalara? Düşün bir kez Augusto, bir parti demek iktidar kavgasında bir topluluk demektir. Ve bu kavga ancak parlamento da yapılabilir. Biz ister miyiz kavga alanının parlamento dışına kaymasını. Orada hiç bir zaman iktidar olma olanağımız yokki.

PROF. NAVARRO— Bu darbenin, sizin temsilcisi olduğunuz işbirlikçi bir özel sermaye ile Pentagoncu güvenlik güçlerinin, Amerika'dan gelen bir işaretle gerçekleştiğini bilmeyen kalmadı. Sen de bunu kabul et hiç olmazsa Sebastiyán!

DON DESTEPAN — Doğru. Ama bizim iznimizle değil, bize rağmen, bizi aşarak.

PROF. NAVARRO — Ama kabul ettiniz, desteklediniz bu hareketi.

DON DESTEPAN — Kabul etmekten, desteklemekten başka çaremiz yoktu, senin bugün yaptığın gibi.

PROF. NAVARRO — Çok erken, daha ilk günden.

DON DESTEPAN — Evet. Senin gibi zaman kaybetmeden. Çünkü biz politikacılar, yitirileceği yüzde yüz belli bir savaşta binlerce, binlerce ölü verdikten sonra ateşkesi kabul etmeyi akıllıca bir davranış saymayız.

PROF. NAVARRO — Ama siz, siz destekleseydiniz Allende'yi, oysa herkes biliyor ki bir uzlaşmaya varmamak için en kabul edilmez koşulları ileri sürerek köşeye sıkıştırdınız başkanı.

DON DESTEPAN — Biz de diyoruz ki: Geliyorum diyen tehlikeye rağmen hiç bir ödüne yanaşmayacak kadar dik kafalı, inatçı, katı, doğmatik, bir politikacıydı Allende'niz. Hem nasıl olsa tetik kurulmuştu, düşecekti. Bizim gücümüz yetmezdi bu mekanizmayı durdurmaya.

PROF. NAVARRO — Bir olmayacağı olur kılmak istiyordu. Savaşa hazırlanmış bloklar arasında, elinde zeytin dalıyla duruyordu. Bir iç savaşı önlemek için iki tarafa da baskı yapıyordu. İki tarafı da sinirlendirerek. Silâhlanmak isteyen devrimci sola silâh vermeyerek, onun üstüne silâhla yürümek isteyen bir sağ cepheye karşı da göğsünü siper ederek.

DON DESTEPAN — Peki, ne oldu? Ölümüyle ülkeyi daha da korkunç bir savaş ortamına getirmedi mi?

PROF. NAVARRO — Dünyaca büyük prestijine güveniyordu ve de tarihe.

DON DESTEPAN — Dünya yalnız yas tuttu arkasından, bir iki gün. Ve yarın tarihin ne diyeceği de henüz

belli değil. (*Elini omuzu üstüne kor Profesör Navarro'nun*) Bana sorarsan dostum, Büyük bir ölümle öldü Allende. Gıpta edilecek kadar büyük bir ölümle. Belki de kendinden büyük bir ölümle.

PROF. NAVARRO — Kendisi kadar büyük bir ölümle.

DON DESTEPAN — (*Ara bulucu*) Haydi şöyle diyelim: O ölümle yakıştı gerçekten. O ölümle daha da büyüdü. Ama sen de kabul et ki dünya yaşayanlarındır.

PROF. NAVARRO — (*İç çeker*) Evet, küçük de olsa, böcek de olsa, sürüngen de olsa, yaşayanların.

DON DESTEPAN — Ve bizim bir sorumluluğumuz var yaşayanlara karşı.

PROF. NAVARRO — (*Susar*)

DON DESTEPAN — İşte üstünde nihayet anlaşılmaya vardığımız bir nokta. Buradan birlikte yola çıkabiliriz.

PROF. NAVARRO — Hangi Yola?

DON DESTEPAN — Sen zaten o belgeye imza atmakla yolunu seçmiş olmuyor musun?

PROF. NAVARRO — Yoo! Hayır. Böyle düşünmene müsaade edemem Sebastiyen. Ben hiç bir zaman senin ya da partinizin yöneltisinde düşünmedim, düşünmem de.

DON DESTEPAN — Zaten seni buna zorlayan da yok. Hattâ tam tersine, bize karşı olman çok daha iyi.

PROF. NAVARRO — (*Hiç bir şey anlamamış*) Ne demek istiyorsun?

DON DESTEPAN — Bu gün partim, seni İçişleri Bakanlığı müsteşarlığına aday gösterdi, bakan da kabul etti.

PROF. NAVARRO — (*Birden hop sıçrar*) Ne dedin?

DON DESTEPAN — Artık bazı yetkileri ve yetkeleri sivil kadroların üstlerine almaları gerek. Parlamanter ve sivil hayata yavaş yavaş geçmemiz gerek Augusto. (*Güler*) Augusto!.. (*Güler*) Bak adaşmışsınız da sayın başkanla, belki de ondan bu kadar kolay kabul edildin.

PROF. NAVARRO — (*Biraz sinirli*) Alay mı ediyorsun?

DON DESTEPAN — Hayır, (*İçtenlikle*) Belki bir küçük şaka. Aslında başkanla adaş olman önemli değil, adın önemli. Birincisi dünyaca tanınmış bir bilim adamının adı, ikincisi politikaya hiç karışmamış, hiç kirlenmemiş bir ad.

PROF. NAVARRO — (*Acı*) Bir buçuk ay tutuklu kaldığımı unutuyorsun galiba Sebastiyen!

DON DESTEPAN — Bunun çok büyük ve çirkin bir adli hata olduğunu bakan da kabul etti.

PROF. NAVARRO — Ve böylece, tüm öbür tutukmaların haklı ve yerinde olduklarını da size kabul ettirmiş oldu.

DON DESTEPAN — Bize sen gereklisin dostum.

PROF. NAVARRO — (*Hep öyle acı*) Adalet gerekli değil demek.

DON DESTEPAN — Adaleti kurtarmak için de sana ihtiyacımız var Augusto!

PROF. NAVARRO — Peki ama bana bunca güven niçin? Partinize hiç bir sempati duymuyorum ki.

DON DESTEPAN — İşte onun için Augusto. İçişleri Bakanlığı Müsteşarlığına, tarafsızlığına kimsenin kuşku duymıyacağı bir anayasa profesörünün gelmesi, belki huzursuzluğu bir ölçüde giderir.

PROF. NAVARRO — O anayasa profesörü o makamı kabul ettiği anda, tarafsızlığını feda etmiş demektir.

DON DESTEPAN — O belgeyi imzalamakla değil.

PROF. NAVARRO — O belgeyi imzalamak, edilgen bir uzlaşmadır. Bir ölüye sevgimle, yaşayanlara duyduğum sorumluluklar ve yükümler arasında, duygularıyla, mantığım arasında, hakseverliğimle düzensizliğim arasında, gerçekçiliğimle vefa anlayışım arasında. Ve doğrusunu istersen bu rejime verdiğim verebileceğim en büyük ödündür. Daha fazlasını isteme benden.

DON DESTEPAN — Edilgen bir uzlaşmayla etken bir tavır alış arasında yalnızca bir tek adım vardır. Şimdi senin atmakta ürküntü duyduğun tek bir adım. Ama şu kargaşanın dinmesi bunu gerektiriyorsa...

PROF. NAVARRO — (*Sözünü keser onun*) O kargaşayı çok küçümsüyorsun Sebastijan.

DON DESTEPAN — Hayır, seni önemsiyorum.

PROF. NAVARRO — Hıh, ben! İçişleri Bakam bir generalin maşası bir anayasa profesörü.

DON DESTEPAN — Hayır, o general yalnızca ismen bakan olacak, tüm yetkiler senin olacak. Bu daha önce partimle Başkan Pinochet arasında konuşulmuş ve bir karara varılmıştır. Biz Pinochet'nin parlamanter düzene geçmek zorunda olduğuna inanıyoruz ve güven verici bir kadro oluşturmak istiyoruz. Bunu Pinochet de kabul etmek zorundadır dünyaya karşı.

PROF. NAVARRO — Ve Amerikaya karşı. Karşısında sivil bir diktatör yeğliyor Amerika.

DON DESTEPAN — Amaca adım adım varmak gerek dostum. Ve nerede destek görürsek ona sarılmamız gerek.

PROF. NAVARRO — O adımı doğru atmak, o desteği doğru değerlendirmek koşuluyla.

DON DESTEPAN — En yakın zamanda belki komünistlerle, devrimci sol eylem partisi dışında, tüm partilerin, belki bu arada Allende'nin Sosyalist Partisinin de katılabileceği bir genel seçim için kamuoyunu almamız gerek arkamıza, ekonomik krizin, gittikçe içine düştüğü bir yalnızlığın yükünü daha fazla kaldıramaz Pinochet.

PROF. NAVARRO — (*Ayağa kalkar, kadehini bir kez daha doldurmaya gider*) Bana bunları niçin anlatıyorsun?

DON DESTEPAN — Partim İçişleri Bakanlığı müsteşarlığına seni önerirken, bir şey daha önermiştir Augusto! Başında senin bulunduğun bir komisyonca bir genel af yasasının hazırlanmasını. Bir iç barış sağlayabilirsek, seçim için ortam da sağlanmış olur.

PROF. NAVARRO — (*Gelir, yerine oturur, içkisini yudumlar*) Hıh, kurtların kuzuları bağışlamaları için bir genel af yasası.

DON DESTEPAN — Hayır, daha büyük çatışmaları ve çarpışmaları önlemek için iki tarafı da yatıştıracak bir genel af yasası, bir seçim olanağı için bir genel af yasası.

PROF. NAVARRO — Neden ben? Neden bir başkası değil?

DON DESTEPAN — Senin deyimimle söyleyeyim: Kurtların kabul ettikleri, kuzuların da güvenç duydukları biri olduğun için sen.

PROF. NAVARRO — Bir insan hem kurtlara hem kuzulara yaranamaz Sebastiyân. Kuzular, onun kuzu postuna bürünmüş bir kurt olduğunu hemen anlarlar... Kurtlar da işe yaramadığını gördükleri anda parçalarlar onu.

DON DESTEPAN — Bu kadar mı korkuyorsun?

PROF. NAVARRO — (*Dürüst*) Hiç korkmuyorum artık. O belgeyi imzaladım ya, hiç korkum kalmadı. Kurtlara bağlılığımı sunmuş oldum, kuzular da beni çoktan gözden çıkarmışlardır. Ama bu noktaya varıncaya dek, bilsen ne kadar korktum.

DON DESTEPAN — (*Biraz tehdit edici*) Ben senin yerinde olsam asıl şimid korkarım.

PROF. NAVARRO — (*Kadehi elinde durur*)

DON DESTEPAN — Ya kurtlar, kendilerine bağlılığının sahte bir bağlılık olduğunu fark ederlerse?

PROF. NAVARRO — Beni tehdit ediyorsun Sebastiyân, beni tehdit ediyorsun.

DON DESTEPAN — Hayır, uyarıyorum. Askerler pek alıngandırlar. Asker geleneğinde görev verilir, görev alınır. Hiç bir görev red edilemez.

PROF. NAVARRO — (*Sakin yudumlar içkisini*) Ben red ediyorum, bunu böyle söyleyebilirsin seni gönderenlere.

DON DESTEPAN — Hayır, söylemeyeceğim. (*Dostça vurur profesörün omuzuna*) Tersine seni görmediğim için teklifimi henüz yapamadığımı bildireceğim. Sana zaman bırakacağım dostum, bir düşünme payı.

*Bakışılar
Işıklar söner.*

SAHNE: 2

*Profesör Navarro'nun çalışma odası.
Elvira ile Joel yalnızdırlar.*

ELVİRA — Anlatmıyacak mısın?

JOEL — Neyi?

ELVİRA — Bak Joel, bir kadın merakını gidermek için sormuyorum bu soruyu. İki gecedir uyuyamıyorum. İki gecedir düşünüyorum.

JOEL — Ne düşünüyorsun?

ELVİRA — (*Öfkeyle fırlar ayağa, odanın içinde gelişi güzel dolaşır*) Öff! Deli edersin sen adamı, neyi olacak? Kendimi, kendi yaşamımı. Sanki bir çuval gibi silkelemişler beni, o denli boşum. O denli anlamsız bir yaşamı yaşıyorum. Görünüşte eski yaşamım, üniversiteye gidiyorum, derslere katılıyorum, ama hocaların en iyileri yok, tutuklular... Öğrencilerin en parlakları yok, ya öldürülmüşler, ya tutuklanmışlar, ya da kaçmışlar...

JOEL — Bir süre sonra alışırsın.

ELVİRA — Claudio ile sevişiyoruz.

JOEL — Claudio?

ELVİRA — Nişanlım. Ama ellerimiz sevişiyor, dudaklarımız sevişiyor, vücutlarımız sevişiyor ve orada kalıyor. Eskiden olduğu gibi ruhuma, vücudumun tüm hücrelerine dek katılamıyorum bu sevişmeye.

JOEL — (*Gene acı*) Bir süre sonra ona da alışırsın.

ELVİRA — Sonra babama bakıyorum, o da boşalmış. Onu da silkelemişler.. Bizimle bile konuşurken tetikte. Oysa cesur adamdır babam, belki öyle ikide bir silaha sarılan kabadayılardan değil, ama silâhını kaptırmayanlardan.

ELVİRA — (*Önünde durur Joel'in*) Anlatmıyacak mısın?

JOEL — Neyi?

ELVİRA — İnanmıyor musun bana?

JOEL — Bak Elvira. (*Birden mahçup*) Elvira diyebilirim sana değil mi?

ELVİRA — (*Candan*) Tabii, elbette. Ben sana Joel diyorum ya.

JOEL — Şu anda geçmişimden kopmuş durumdayım, geleceğe de henüz başlamamış. Kimi nerede bulacağımı bilmiyorum. Bozguna uğramış bir orduda bölüğünü arayan bir er gibiyim, ne anlatabilirim sana?

ELVİRA — Dostluklarından, sevgilerinden, kavgalarından.

JOEL — Alberto, Ramirez, Gonçalez, sağ mıdırlar, öldürülmüşler midir, bildiğim yok. Onların da beni artık arayacaklarını sanmıyorum. Bir kez postu kurtardığımı gördüler ya yeter. Böyle bir dönemde kimse kimseye vebasını bulaştırmak istemez. Anlıyorsun değil mi? Her halde bir kaç gün sonra çıkacağım buradan, ne mi yapacağım, hem saklanacağım, hem arayacağım.

ELVİRA — Arayacak mısın? Neyi?

JOEL — Suyu. Su toprağın katlarını zorlaya zorlaya bir yerden fışkırır ya. İşte o kaynağı. Belki küçük, cılız bir kaynaktır bulacağım, ama olsun, bir damla olarak katılacağım o kaynağa, ta ki gürül gürül bir ırmak gibi ulaşalım denize.

ELVİRA — Nasıl bulabileceksin suyu?

JOEL — Onu da bilmiyorum. Bir kez dağıtıldık, şimdi herkesin kendini ve kendisiyle birlikte davanın bir parçasını kurtarmaya çalıştığı zamandır. (*Tatlı bir*

gölümseme ile) Kim bilir belki bir gün ben de bir yerde bir kan çiçeklerine rastlarım. Babanın deyimiyle bir yerlerde yakalarım ölü kentin nabzını.

ELVİRA — (*Anlamamış*) Ölü kentin nabzı mı? Kan çiçekleri mi? Bir parola mı bu yoksa?

JOEL — Hayır, çok daha fazla bir şey. Parola saptanmış bir anahtar-sözcüktür. Bu saptanmamış, sezgiye bırakılmış bir işaret.

ELVİRA — (*Birden canlı*) Ben de gelebilir miyim seninle?

JOEL — Nereye?

ELVİRA — Aramaya.

JOEL — (*Umarsızlığını belli eden bir jestle*) Aramaların en zorudur bu Elvira. Hem saklanmak, hem aramak, neyi aradığını bilmeden aramak, nerede bulacağını bilmeden aramak ve yanılmamak. En korkuncu da budur: Yanılmak. En ufak bir yanılgi...

ELVİRA — Biliyorum.

JOEL — Ne biliyorsun Elvira?

ELVİRA — En ufak bir yanılgi, arayanın hayatına mal olabilir.

JOEL — Çok daha fazlasına Elvira, çok daha fazlasına. Seni hemen oracıkta yakalayıp kurşuna dizivermezler... Yanılginın farkına varmamış görünürler ve tam suyu bulduğun anda...

ELVİRA — Korkunç!

JOEL — Ve sen hâlâ bilmezsin nerede, hangi hatayı yaptığını. Ama su kurutulmuştur artık.

ELVİRA — Bana da bir şans tanımak istemez misin Joel?

JOEL — Bak Elvira, çok şeyin var daha senin. Evin barkın, anan baban.

- ELVİRA — Ramirez'in de karısı ve çocuğu varmış.
- JOEL — Üniversiten, derslerin... Geleceğin...
- ELVİRA — Üniversite olmaktan çıkmış bir üniversite.
Gizli ya da apaçık polisler denetiminde dersler.. Yurdunun geleceğine ters düşmüş bir gelecek.
- JOEL — Nişanlın.
- ELVİRA — Çok utanarak söylüyorum Joel, artık bana hitap etmeyen bir nişanlı. Bunu sana söylemeden önce ona söylemeliydim, ama emin olmak istedim ve emin olduktan sonra da sen zaman bırakmadın.
- JOEL — Üzgünüm. (*Birden değişik bir sesle*) Bana bir sigara verebilir misin Elvira? Ceketimin cebinde olacaktı. Ama ceketim nerde bilmiyorum.
- ELVİRA — Bizde de var. Ama içmen doğru mu?
- JOEL — Bilmiyorum, ama korkunç istedi canım. Kurşun da ciğerlerimi parçalamadığına göre.
- ELVİRA — (*Bir sigara getirir, ağzına alır, yakar, sonra onun ağzına verir*)
- JOEL — (*Gülümser*)
- ELVİRA — Neden güldün?
- JOEL — Birden kırk yıllık arkadaşmışız gibi geldi bana. Kırk yıllık arkadaşlar böyle yakarlar birbirlerinin sigaralarını, öbürü meşgulken.
- ELVİRA — Bazan bir kadınla bir erkek, bir arada yaşarlar bir ömür boyu, herşey olurlar da arkadaş olamazlar birbirleriyle, bazan da bir saatte kırk yıllık arkadaş olunur.
- JOEL — (*Gülümser*) Çok tatlısın.
- ELVİRA — (*Ciddi*) Sorumdan kaçmak için bu tür iltifatlarda bulunmana gerek yok.
- JOEL — Hayır, düşünüyorum, seni tehlikeye atmakla dava ne kazanır diye.

ELVİRA — Eeee?

O anda kapı açılır ve Claudio girer

CLAUDIO — *(Girerken)* Elvira!... *(Birden Joel'i görür, onu da durumu da yadırgar, şaşırır, bozulur, bir genç kıza bir delikanlıya bakarak)* Babama, şurada kapıda rastladım, çıkıyordu, senin burada olduğunu ve kitapların tozunu almakta olduğunu söyledi.

ELVİRA — *(Bu arada toparlayabilmiştir kendini, korkunç bir sükûnetle)* Sen de şıp diye damlayıverdin, bizimkilere uğramadan. İyi de ettin, gel sana yeğenim Edwardo'yu tanıtayım.

CLAUDIO — Yeğenin mi? *(Joel'in uzattığı eli sıkarken)* Tanıştığımıza sevindim. Ne o? Yoksa yaralı mısınız?

ELVİRA — *(Atılır)* Evet, anladın mı şimdi neden babam o yalanı uydurmak zorundaydı babana?

CLAUDIO — Yoo, anlamadım.

ELVİRA — Ooo, Claudio, hiç mi farkında değilsin, nasıl bir dönemde yaşıyoruz. Kim inanabilir bunun bir kaza kurşunu olduğuna? Ortada bir sürü kaçan kovalayan varken. Babam, Edwardo'nun başının belaya girmesini istemedi polisle. Bu kendinin de başının ağrısı olacaktı. Anlarsın ya!

CLAUDIO — Şimdi anlıyorum.

ELVİRA — Babamı bilirsin. Buluttan nem kapar. Onun için o gece buraya aldık Edwardo'yu, ve hemen babamın tanıdığı bir doktora baktırdık ve bu sırrı da hiç kimseye açmamaya karar verdik.

CLAUDIO — Demek onun için o gece öyle apar topar eve gönderdin beni.

ELVİRA — Anlayış göstereceğine inanıyorum Claudio. Sen de istemezsin her halde, Edwardo'nun bir anarşist muamelesi görmesini.

CLAUDIO — Elbette. (*Gülümser*) Babama da iyi yutturmuşsunuz.

ELVİRA — Baban kuşkulu bir adamdır Claudio.

CLAUDIO — Babama söylemeyeceğime inanabilirsin Elvira. (*Birden duraklar*) Ama senin bir yeğenin olduğunu bilmiyordum.

ELVİRA — Edwardo, ailenin köyden henüz kopmamış bir dalından geliyor. Onun için tanımazsın.

CUAUDIO — Anlıyorum. (*Joel'e hayırhah*) Nasılsınız Edwardo?

JOEL — Dahi iyice.

CLAUDIO — Nasıl oldu bu kaza?

JOEL — Ava çıkmıştım, akşam serinliği başlayınca bir ateş yakayım dedim, av tüfeğimin bana çevrik olduğunu unutmuş gitmiştim, birden nasıl oldu bilmiyorum, tetik düşüverdi.

CLAUDIO — Allah Allah!.. Ne tuhaf, tetiğin birden kendiliğinden düşüvermesi. Ben avcılıktan anlamam, demek oluyor böyle şeyler.

JOEL — Bilmem, oluyor demek.

CLAUDIO — Dikkatli olmak gerek, dikkatli. (*Elvira'ya*) Haydi şekerim seni almaya geldim.

ELVİRA — Ama Claudio!.. (*Kaş göz işaretiyle Joel'i gösterir*)

CLAUDIO — Bay.. (*Birden Joel'e döner*) Neydi adınız?

JOEL — Edwardo.

CLAUDIO — Bay Edwardo kusuruna bakmaz senin, şekerim.

ELVİRA — (*Sinirlenmemeye çalışarak*) Ben bırakmam onu Claudio, bunu anlamam gerek.

CLAUDIO — Ama bir şeyciği yok ki. (*Joel'e döner*) Bir şeyiniz yok değil mi bay Edwardo?

JOEL — *(Hayır anlamında başını sallar)*

ELVİRA — Bazı durumlar var ki Claudio, kadınlar erkeklerden başka türlü düşünürler.

CCLAUDIO — Ama söz vermiştik bu gece için. Bir hafta öncesinden. Lopezlerin partisinde bulunacağımıza. Unuttun mu?

ELVİRA — Sen git Claudio. Hasta olduğumu söyler, özür dilersin.

CLAUDIO — Böyle birdenbire hastalandığına kim inanır Elvira?

ELVİRA — Bir gün içinde insan ölebilir de.

CLAUDIO — Ya hep birden tutup seni yoklamaya gelirlerse...

ELVİRA — Bir bu eksikti. Bak Claudio, sen inandırıcı konuşursan herkes inanır, ama kem küm edersen..

JOEL — Neden gitmiyorsun Elvira! Bay Claudio'nun hakkı var, iyiyim ben, daha da fazla yük olmak istemem üstünüze.

ELVİRA — *(Öfkesini ondan alır)* Sen sus Edwardo! Bu benim işim.

CLAUDIO — Ama beni de ilgilendiren bir iş.

Prof. Navarro girer, Claudio'yu görünce dona kalır eşikte.

ELVİRA — *(Hemen babasına seğirtir)* Claudio artık bizim küçük sırrımızı biliyor baba!

PROF. NAVARRO — *(Gözleri faltaşı gibi açılmış)* Biliyor mu?

ELVİRA — *(Göz kırpar babasına, Claudio'ya çaktırmadan)* Her şeyi, herşeyi anlattım ona. Yeğenimiz Edwardo'nun avda bir kaza kurşunuyla nasıl yaralandığını, senin kaygılarını, kuşkularını, polislerin can

sıkıcı sorgularından kaçınmak için onu nasıl buraya aldığı ve bir doktor arkadaşına nasıl tedavi ettirdiğini tabii bu arada Don Destepan'a da yalan söylemek zorunda kaldığını, hepsini. Anlayış gösterdi. O da sırrımızı saklamaya söz verdi, hattâ babasına bile söylemeyecek.

PROF. NAVARRO — (*Rahatlamış*) Hımm, evet... (*Joel'e yaklaşıp*) Nasılsın bugün Edwardo?

JOEL — Daha iyi.

CLAUDIO — (*Elvira'ya*) İşte baban da burada, onu hakem tutabiliriz.

PROF. NAVARRO — Hakem mi? Nasıl hakem?

CLAUDIO — Bu gece için Lopezlerin partisine söz vermiştik.

ELVİRA — Gitmek istemiyorum baba!..

PROF. NAVARRO — Yooo, gitmelisin Elvira!.. Gitmek zorundasın. (*Göz kırpar kızına, Claudio'ya çaktırmaksızın*) Uygarlığın ilk şartı verdiği sözde durmasıdır insanın.

ELVİRA — (*Çaresiz*) Claudio!.. Seninle geleceğim ama, Lopezlerin partisine değil, dansetmek istemiyor canım.

PROF. NAVARRO — Yooo!.. Lopezlerin partisine gideceksin, ve de dans edeceksin Elvira!

ELVİRA — (*Hırsıyla çıkar*)

CLAUDIO — (*Onu izler*)

PROF. NAVARRO — (*Acı bir gülüşle bakar onların arkasından*) Hepimize dans ettiriyorlar, içimizden gelsin gelmesin. (*Birden Joel'e döner*) Bana içişleri Bakanlığı müsteşarlığı öneriliyor.

JOEL — (*Şaşkın*) Efendim?..

PROF. NAVARRO — İçişleri Bakanlığı müsteşarlığı, hıh, düşün bir defa bana.

JOEL — Hangi şeytanın aklına gelmiş bu.

PROF. NAVARRO — Dostumuz Don Sebastiyân Deste-pan'ın.

JOEL — Maksat?

PROF. NAVARRO — Kurtlarla kuzuları barıştıracak tek kişi benmişim.

JOEL — Buna kurtlar da güler, kuzular da.

PROF. NAVARRO — Ben de öyle dedim.

JOEL — Sonra ne oldu peki?

PROF. NAVARRO — Arkasından tehdit geldi tabii.

JOEL — Tehdit mi? Nasıl tehdit?

PROF. NAVARRO — Asker geleneğinde görev reddi diye bir şey yokmuş. Görev verilir ve de görev alınır-mış.

JOEL — Sonra?

PROF. NAVARRO — Red ettim.

Bir an gergin bir sessizlik.

PROF. NAVARRO — (*Elini omuzları üstüne kor Joel'in*) Senden hemen evimi terketmeni isteyeceğim Joel, oğlum! Senin iyiliğin için, davanın selameti için.

JOEL — Anlıyorum.

PROF. NAVARRO — Red cevabımla birlikte beni götürmeye geleceklerdir, tabii araştırma da yapacaklardır evimde. Senin bu canavarların ellerine düşmeni istemem.

Bu arada Doktor görünmüştür kapıda, içeri girmez, orada durur konuşulanları dinler bir süre.

PROF. NAVARRO — Bilmem ayağa kalkabilecek durumda mısın oğlum?

JOEL — Bilmem, çalışırım. (*Kalkmaya çalışır, birden acıyla inler ve yıkılır yastığa*)

DOKTOR — (*Girerken*) Çıldırдың mı sen Augusto! Bütün emeğimi yok etmek mi istiyorsun?

PROF. NAVARRO — Sen bilmiyorsun daha, bilmiyorsun...

DOKTOR — Joel burada kalacak, sen de müsteşarlık görevini kabul edeceksin.

PROF. NAVARRO — (*Ağzı bir karış açık*) Fakat sen, sen nerden bilebilirsin bunu?

DOKTOR — (*Hastasını gözden geçirirken*) Bilirim ben.

PROF. NAVARRO — (*Hep o şaşkınlık içinde*) Şeytan mısın, nesin sen?

DOKTOR — (*Alaycı*) Yok canım, bir doktor.

PROF. NAVARRO — Birden bitiveriyorsun yerden!

DOKTOR — (*Hastasını gözden geçirirken*) Yok canım, öyle bir hokkabazlık filan yaptığım yok. Ben giderken kızınla damadın çıkıyorlardı, öyle bir dalmışlardı ki tartışmalarına, ne geldiğimin farkına vardılar, ne de dış kapıyı açık bıraktıklarının. Ben de daldım içeriye.

PROF. NAVARRO — En olmadık yerde, en olmadık sözü söyleyiveriyorsun.

DOKTOR — Belki ahlaksızca bulacaksın Augusto! Biraz dinledim sizi kapıdan.

PROF. NAVARRO — Benim, benim İçişleri bakanlığı müsteşarlığına atandığımı da burada mı öğrendin?

DOKTOR — (*Muayenesini bitirmiştir bu arada*) İyi. Köprücük kemizinin kaynaması daha birazcık vaktimizi alacaktır, askıda kalmak şartıyla. Ama bana kalırsa ancak bir kaç gün sonra ayağa kalkabilirsin. (*Birden profesör Navarro'ya döner*) Ne diyordun?

- PROF. NAVARRO — Nasıl bilebilirsin bunca şeyi? Karıma kızıma bile söylemedim daha.
- DOKTOR — (*Kıs kıs güler*) Ben bilirim dedim ya!
- PROF. NAVARRO — (*Birden gerçeği yakalamıştır*) Yoksa sen mi oynadın bu oyunu bana?
- DOKTOR — (*Masum bir tavırla*) Baktım, önlerinde bir define, bizim aptalların ise gözleri havalarda..
- PROF. NAVARRO — Bana nasıl, bana nasıl yapabilirsin bu kötülüğü?
- DOKTOR — (*Birden ciddileşivermiştir*) Hıh, sanki sen umurumdaymışsın. Ne demişti Alberto giderken, unuttun mu? Bize biraz soluk verseler... Kim verebilir onlara bu soluğu? Sen. Nasıl? Ancak güvenlik güçlerinin başına geçerek. Polislere, jandarmalara, savcılara, yargıçlara hükmedebilecek bir makamı ele geçirerek. Onlara yalancı hedefler göstererek, asıl hedeflerinden saptırarak.
- PROF. NAVARRO — Ya sonra? En sonra? Bütün bu dalavereler ortaya çıktıktan sonra?
- DOKTOR — (*Duygulu*) Ya asarlar, ya da kurşuna dizekler seni, ihanetle suçlayarak.
- PROF. NAVARRO — (*Çöker bir koltuğa*) İşte o kadar.
- DOKTOR — (*Elini kor profesörün omuzuna, sevecen*) Üzgünüm, ama pişman değilim. Babam olsaydın, kardeşim olsaydın, gene başka türlü davranmazdım.
- PROF. NAVARRO — Ben sen değilim Carlos! Senin gibi rahat oynayamam oyunumu. Yüzüme gözüme buluşturırım. Daha ilk sürçmede, daha ilk çelişkili durumda veririm kendimi ele. Düşün bir kez: Joel'i bulmuşlar çıkarmışlar karşıma.

DOKTOR — (*Gayet ciddi*) Canı cehenneme Joel'in. Daha nice Joellerimiz var, eğer onları kurtaracaksa onun ölümü, canı cehenneme!

PROF. NAVARRO — Nasıl, nasıl böyle düşünebilirsin?

DOKTOR — (*Joel'i kucaklar omuzlarından*) Ne demek istediğimi anlıyor Joel ve de bana hak veriyor. (*Joel'e*) Öyle değil mi?

JOEL — (*Evet anlamında başını sallar*)

DOKTOR — Savaş bu, kurşun kimi bulursa, onu götürür. Ağıt yakılmaz ölenin başında Augusto. Ağıt yakmaya zaman yoktur.

PROF. NAVARRO — Yoo, yapamam bunu, böyle korkunç bir ikilem karşısında kalmak istemem.

DOKTOR — (*Korkunç bir sükunetle*) Beni çıkarırlarsa karşına Augusto, hiç düşünmeden teslim et kellemi onlara. Ben karşına çıkmışsam, zaten açığa çıkmışım demektir. Sen yapmazsan bir başkası bunu yapacak demektir. Bırakırsın ölüleri akbabalara, ama davayı bırakmazsın.

PROF. NAVARRO — Yoo, yapamam ben dediğini. Senin üslubunla sevemem, senin üslubunla kavga edemem. Dediğin doğru, burjuva ahlakına, burjuva değerlerine bağlıyım ben. Bulayamam elimi sevdiklerimin kanlarına. Kim verebilir bu hakkı bana. Birini feda etme hakkını, hem de yarın başarıya ulaşp ulaşamayacağı belli bile olmayan bir dava için.

DOKTOR — O davanın kendisi, kendi yaşama hakkı için.

PROF. NAVARRO — Ve yarın, yarın o dava kazanırsa, nasıl savunabilirim ben kendimi. Nasıl kanıtlayabilirim ki herşeyi kendisi için yaptım.

DOKTOR — Bunu kanıtlaman şart mı?

PROF. NAVARRO — O zaman da o dava adına, o ülkü adına yapışacaklardır yakama. Ne diyeceğim onlara? Ne diyeceğim tarihe?

DOKTOR — Hiç. Kimse seni anlamıyacaksa, tarih seni dinlemeyecekse, hiç. Fırlatıp atıverecekler seni, onca kirletilmiş, atılmış pis bir çamaşır gibi, tüm öbürleriyle birlikte geçmişin kuburuna.

PROF. NAVARRO — Yarını kurtarabilmek için bu güne ihanet et, ihanetin ele geçsin, öl, ve yarın seni, bu günün pisliğiyle birlikte aynı kubura döksünler.

DOKTOR — İşte gerçek kahramanlık budur Augusto. Şanlı şerefli, gösterişli, ödüllendirilmiş bir kahramanlık değil, ama asıl kahramanlık.

PROF. NAVARRO — Peki sen, sen niçin böyle boktan bir görevi almazsın da üstüne, başkalarına bırakırsın.

DOKTOR — (Sırıtır) Kim demiş almam diye. Çoktan beri sosyal güvenlik müsteşarlığındaydı gözüm, istedim ve de verdiler. Boşuna dolaştırmadım o listeyi aranızda.

Prof. Navarro ile Joel ağızları açık baka kalırlar doktora.

Işıklar kararır.

SAHNE: 3

Aynidir ve karanlıktır, belki bir ay ışığı aralanmış perdelerin arasından sızar, Joel'in üstünde uyumakta olduğu yatağa, Joel'in düzenli soluğu, uykuda. Kapıya yavaşça vurulur, Joel'in

korkuyla yatağından sıçradığı alaca karanlıkta farkedilir, aynı anda kapı açılır, Elvira girer, elektriği yakar, hemen perdeyi kapar, Joel soluk soluğa oturmuştur yatağında.

ELVİRA — Uyuyor muydun? Özür dilerim.

JOEL — *(Beceriksiz gülümser)* Çok korkuttun beni.

ELVİRA — Ancak kurtulabildim Claudio'nun elinden, oysa seninle konuşmamızı bitirmemiştik daha.

JOEL — Bitirmemiş miydik?

ELVİRA — Tam da düşünmeye başlamıştın sen.

JOEL — Neyi?

ELVİRA — Beni götürüp götürmeyeceğini.

JOEL — Desene sabahı bulacağız.

ELVİRA — *(Kadınca)* İstemiyorsan beni, gideyim.

JOEL — *(İyice doğrulur yatağında)* Seni istemek mi? Seni istemeyecek erkek düşünemiyorum.

ELVİRA — *(Duygulanmış)* Joel!..

JOEL — Bütün sorunları çözümlenmiş bir Şili'de kimse-den bir fedakârlık beklenmeyen bir Şili'de, halkın bir yarısının öbür yarısını hain ilân ederek kovalamadığı bir Şili'de, senin için sayın Don Claudio Destepan'la yarışabilirdim, belki de yenebilirdim onu.

ELVİRA — *(Hep öyle kadınca)* Belki mi?

JOEL — *(İç çeker)* Ama şimdi? Nereye sığdırabilirim seni?

ELVİRA — *(Yaklaşır Joel'e, saçlarını, yüzünü gözünü okşayarak)* Bana yanında yer ver yeter. Yaşamak ya da ölmek için.

JOEL — Biliyor musun ne kadar güçleştirecek bu kavgamızı.

ELVİRA — Ben kendi istemimle seçtim Joel. Seni ve kavgamızı. Hattâ daha önce kavgamızı. Sen sonradan geldin ve onunla bütünleştin.

JOEL — Onu demek istemedim Elvira! Seninle kaçarsam çok daha fazla düşeceklerdir üstüme. Çok daha amansız kovalayacaklardır beni.

ELVİRA — (*Anlamamış*) Neden?

JOEL — Öyle ya, içişleri bakanlığı müsteşarı çok sayın profesör Navarro'nun kızı bir kaç gün görünmezse ortalarda bunun başka bir anlamı vardır.

ELVİRA — (*Ayrılır Joel'den, düşünceli*) İçişleri bakanlığı müsteşarı ha, babam ha!

JOEL — Haberin yok muydu?

ELVİRA — İlk senden duyuyorum.

JOEL — Artık kendi kabuğu içinde yaşayan bir hukuk profesörü değil baban. Bütün ilişkileri basın tarafından, polis tarafından izlenecek biri olmuştur. Böyle bir adamın kızı öyle hop diye kayboluvermez ortarlardan. İlk Don Claudio Destepan kıyametler koparır.

ELVİRA — Claudio?

JOEL — İlk olarak da kendine, köylü kökenli yeğen diye yutturulan Edwardo adında birini hatırlar.

ELVİRA — (*Susar*)

JOEL — Görüyorsun ya, aramıza neler neler giriyor Elvira!

ELVİRA — (*Birden kadınca bir tutkuyla sarılır Joel'e*) Vız gelir Joel, vız gelir bana. Sözlüsünden ayrılan ilk kız ben değilim.

JOEL — Babanın yaptığı bir fedakârlık aslında Elvira! Bize soluk aldirmek için kabul etti bu Allahın cezası görevi.

ELVIRA — Babasıyla, politik görüşleri birbirine uymayan ilk evlât ta ben değilim.

JOEL — Bize düşen onu yeni çıkmazlara sürüklememek.

ELVIRA — (*Tir tir titremektedir, Joel'e sarılmış*) Bilir misin hayatta en fazla sevdiğim kişi babamdı.

JOEL — Biliyorum.

ELVIRA — Ama geçmişimdir babam artık, (*Tutkuyla öper genç adamın yüzünü, gözünü, dudaklarını*) Sen ise geleceğimsin benim, geleceğim.

JOEL — (*Aynı tutkuyla sarılır ona*)

SAHNE: 4

Salon. Vakit öğleye doğru, beş gün geçmiştir aradan. Televizyonda gene günün haberleri.. Ekranı boydan boya kaplayan bir bayan spiker.

SPIKER — Dışişleri Bakanı İsmael Huerta bu yıl Amerikan yardımının 150 milyonu bulduğunu bildirmiştir. Bu yardımın yanında, geçen yıllarda yapılan yardımlarla 290 milyonluk bir yardım kapasitesi, yatırımlarımızı önemli ölçüde arttıracak, ekonomimize soluk aldıracaktır.

PROF. NAVARRO — Yeniden göbekbağıyla bağlandık Amerika'ya. O bizi besleyecek, biz de uslu, cici çocuklar olarak, bakırımızı, nitratomuzu, çimentomuzu, demirimizi, haberleşme araçlarımızı, stratejik maddelerimizi, hava ve deniz taşıtlarımızı, kimya ve selüloz sanayiimizi onun emrine vereceğiz. Toprak reformunu ise rafa kaldıracacağız. Allende'yi öldürdük, şimdi sıra eserlerine geldi.

ROZİTA — (*Elinde örgüsü televizyon seyretmektedir*)

Öff, Augusto, ne kadar acılaştın şu son günlerde.

PROF. NAVARRO — Acılaştım doğru, acı bir toprağın acı ürünü, ne bekleyebilirsin benden.

ROZİTA — Carlos'a baksana!

PROF. NAVARRO — Carlos soytarılık yaptırmak istiyor bana, ama ben ağlamak istiyorum.

Televizyon ekranında spiker.

SPIKER — Şimdi size İçişleri Bakanlığı müsteşarlığına atanmış bulunan anayasa hukuku profesörü Augusto Navarro ile yapılan bir konuşmayı sunacağım.

PROF. NAVARRO — (*Ekrana kendi yüzü yansırken düğmeye basar, sinirli*) Yoo, buna gelemem, bu kadarına gelemem.

ROZİTA — (*Azarlayıcı*) Augusto, kendinden kaçamazsın nasıl olsa, ben seyretmek istiyorum seni.

PROF. NAVARRO — Bir insan bu cehennem azabına ancak bir kez katlanabilir karıcığım.

ROZİTA — Neler söylediğini duymak istiyorum.

PROF. NAVARRO — Söylemek istemediğim ne varsa.. Belki biraz köpekce bir üslupla; İki yüzlü, iki yana da çekilebilir bir takım yuvarlak laflar.. Ah Rozita, bir bilsen insanın söyleyeceği bir sözü yokken konuşmak zorunda kalması ne güçmüş.

O anda Elvira ile Joel girerler, el ele tutuşmuşlardır. Prof. Navarro ile Rozita şaşkın şaşkın onlara bakakalırlar.

ELVİRA — Gidiyorum baba! Joel'le birlikte. Zor kandırabildim onu, ama kandırabildim.

ROZİTA — (*Hemen o anne içgüdüleriyle haykırır*) Elvira!

ELVİRA — Anlamalısın anne, (*Joel'i işaretler*) Onsuz yapamam.

ROZİTA — (*Hep öyle heyecanlı*) Ya Claudio?

PROF. NAVARRO — (*Anlayışlı*) Bırak şu maskarayı. (*Onu taklit ederek*) Babam dedi ki... Babam diyor ki... (*Joel'e döner*) Sen oğlum iyice düşündün mü? Sen kendin sığınacak bir delik bulamazken...

ELVİRA — Joel'in üstüne varma baba! Hemen cayabilir. Ve bu benim yıkımım olur. Sorun, yalnız onsuz yapamamak değil, öyle olsaydı, onurumu hiçe sayıp, günlerce gecelerce dil dökmezdim ona. Asıl sorun...

PROF. NAVARRO — Asıl sorun...

ELVİRA — Bunalıyordum baba, bunalıyordum. Bir çıkmazdaydım. Şili, Santiago sanki bir büyük cesetti ve biz onun üstüne üşüşmüş kurtcuklar... Bir beslenme güdüsü içinde her gün bir az daha çürütüyorduk Şili'mizi. Yalanlar... Yalanlar... Yalanlar...

ROZİTA — (*Prof. Navarro'ya*) Yani şimdi sen, yani şimdi sen, göz göre göre atacakmısın kızımızı bu tehlikeye.

PROF. NAVARRO — Bizi bekleyen tehlike daha küçük değil karıcığım.

ELVİRA — (*Coşkuyla sarılır babasına*) Baba!..

ROZİTA — (*Şiddetle*) Hayır, sen karşı çıkmasan da ben çıkarım bu ilişkiye.

ELVİRA — (*Babasından kopar, annesine sarılır*) Anneciğim, anla beni, herşeyin, ama herşeyin, giderek yaşamın bile yaan olduğunu bierek yaşamak nedir bilir misin?

ROZİTA — Hepimizin yaşamı bu.

ELVİRA — Hayır, değil. Senin babam gibi bir eşin var. Yalan yapmacık dolu bir dünyada, bir gerçeğin. Ben Claudio'ya mı sarılacağım gerçek diye. Farkımda bile değil benim.

ROZİTA — Seviyor seni.

ELVİRA — Evet seviyor, Şili'yi de seviyor. Ama Şili'yi sarsan fırtınanın farkında bile değil. Beni sarsan fırtınanın da. Partilere gidelim, kumru kumru sevişelim, azıcık da üzülelim ülkemizin haline ve tıpkı bizim gibi yaşamayan ölümler arasında yaşlanalım, ufku bu kadar, bu mu bana reva gördüğün yaşam anne?

ROZİTA — Ama düne dek yakındığın yoktu.

ELVİRA — Evet, yakındığım yoktu. Çünkü bir başka yaşam düşündüğüm de yoktu. Herşey herkes ölüydü benim için, sonra onu gördüm. (*Joel'i gösterir*) Orada ölü gibi yatıyordu, sapsarı bir yüz, ama ta içimden anladım: yaşıyordu o. Çünkü onu yaşatan bir amaç vardı, bir erek vardı. Benim amacım, benim ereğim. Boynuma sarıldığı anı hatırlıyor musun baba, o anda o beni değil, ben onu bulmuştum.

ROZİTA — Ya babanın durumu? Onu ne kadar zor durumda bırakacağını anlamıyor musun?

PROF. NAVARRO — (*Bu arada kalkmış masasından bir puro alarak yakmıştır, karısına yanaşır, elini omuzuna kor karısının*) Rozita, yavrum, insan bu denli bilinçli olarak yolunu seçmişse karşı gelinemez. (*Acı bir gülüşle*) Anlaşamayan ilk baba-kız biz değiliz. Mademki bu türlü daha mutlu olacak.

ROZİTA — Ya tehlike?

PROF. NAVARRO — Tehlike her yerde. Belki de en fazla burada, bu evde. (*Şakacı, sırtını okşar kızının*) Ama sakın karşıma çıkmayasın kızım. (*Joel'e döner*) Carlos'un öğüdünü duydu Joel.

JOEL — (*Gülümser*) Biliyorum Profesör. Bir kahraman olmadığınızı söylersiniz durmadan, ama içimizden hiç birinin üstlenemeyeceği görevleri üstlenirsiniz.

PROF. NAVARRO — Sana ne verdiğimi, nasıl verdiğimi, ne pahasına verdiğimi unutmayacaksın, umarım.

JOEL — *(Birden bir içtepiyle sarılır Profesöre)* Baba!

PROF. NAVARRO — *(Alnından öper genci)* Oğlummm!

ELVİRA — *(Annesine)* Ya sen anne, sen öpmeyecek misin Joel'i? Asıl o senin oğlun anne. Doğurmadın ama, kanını taşıyor.

ROZİTA — *(Gözyaşları arasında gülümseerek uzatır elini Joel'e)* Joel, oğlum!

JOEL — *(Omunu elini öper, saygıyla)*

ROZİTA — *(Joel'i öperken)* Tanrı sizi kutsasın.

Elvira ile Joel çıkarlarken.

ROZİTA — Nereye? Bir adres bırakmıyacak mısınız bize?

ELVİRA — Bir adresimiz olduğu zaman ve bu adresin başka ellere geçmiyeceğine inandığımız zaman.

(Uzaktan bir öpücük gönderir annesine ve babasına)
Çıkar.

ROZİTA — *(Koltuğuna oturur)* İnşallah yanlış yapmadık Augusto!

PROF. NAVARRO — Bilmem. Her halde gönüllerince bir iş yaptık.

ROZİTA — Ya yanılyorsak?

PROF. NAVARRO — *(Şakacı gülümser)* Ya yanılmıyorsak?

ROZİTA — Çok hafife alıyorsun bu işi.

PROF. NAVARRO — Tersine çok ciddiye alıyorum, pek çok, artık ergenliğe erişmiş bir kızı kendi seçimine bıraktık. İçinde mutlu olacağına inandığı bir yaşamı seçti o da. Nasıl engel olabiliriz ve niçin? Geleceğin kime ne hazırladığını biliyor muyuz?

Telefon çalar, Rozita telefona gider, açar, dinler.

ROZİTA — (Kocasına) Doktor Carlos Alverro, seni istiyor, çok telaşlı.

PROF. NAVARRO — (Telefona koşar alıcını alır eline)
Sen misin Carlos? Ne dedin? Valparaiso'da öğrenciler mi ayaklanmış.. Ya buradakiler?.. Polis ve asker gözetimi altında şimdilik, ama her an bir şeyler patlak verebilir ha!. Peki hemen geliyorum.

PROF. NAVARRO — (Rozita'ya) Öğrenci hareketleri... 11 Eylül 1973'den sonra en geniş çapta, yeniden başladı. Daha şimdiden ondokuz ölü sayısız yaralı var. Polis Valparaiso'dan sonra burada bir takım önlemler almış ama, barut fıçısı her an alev alabilir diyor Carlos. (Bu arada giyinmekte, kravatını takmaktadır.)

ROZİTA — Ne yapacaksın?

PROF. NAVARRO — Bilmiyorum ne kararlar alınır toplantıda, ama ben içlerine girip öğrencilerle konuşmamı önereceğim. Bunun için de polis ve askerden geri çekilmelerini isteyeceğim.

ROZİTA — Polis ve askersiz mi gireceksin aralarına, tehlikeli değil mi?

PROF. NAVARRO — Asıl polis ve askeri arkama aldıktan sonra, onlarla konuşmaya gitmem tehlikeli, o zaman beni de, karşısında bulundukları rejimin bir parçası gibi görürler.

ROZİTA — Ya bir şey yaparlarsa sana?

PROF. NAVARRO — Hayır, yapmazlar. Güvenirler bana.
O anda büyük bir patlama, çok yakından. Ve gürültüler, cıgılkılar...

ROZİTA — (Boğuk bir sesle) Tanrım!..

PROF. NAVARRO — (*Durumu anlamaya çalışırken*) Bir bomba, çok yakından.

ROZİTA — (*Bu arada pencereye seğirtmiştir*) Yakından ne demek Augusto, çalışma odan ve dış kapı havaya uçmuş.

PROF. NAVARRO — (*Pencereye koşarken*) Nasıl? (*Donmuş kalır, gördüğü manzaradan*) Bana inanırlar dedim, öyle mi? Bana inanırlar!

ROZİTA — (*Kocasına sarılır, tir tir titremektedir.*) Bu suikast sanaydi Augusto!. Senin bu saatlerde hep çalışma odanda bulunduğunu bilen biri tarafından ve seni yok etmek için.

PROF. NAVARRO — (*Birden çok acı bir gülüş belirir dudaklarında*) Polisler getiriyorlar suçluyu Rozita, sakın ol.

Doğrudan doğruya salonun kapısına vurulur.

PROF. NAVARRO — (*Kapıyı kendisi açar ve iki polisle birlikte asistanı Gabriel Morales'i alır içeriye*)

1. POLİS — Kusura bakmayın ekselans, dış kapı diye bir şey kalmadığı için.

2. POLİS — Bunu kaçarken yakaladık, itiraf ta etti.

PROF. NAVARRO — (*Çok acı bir sesle*) Gabriel oğlum, sen ha!..

GABRİEL MORALES — (*Aynı acı ve buruk sesle*) Siz ha Profesör?

Bir an gergin bir sessizlik.

PROF. NAVARRO — (*Polislere döner birden*) Gabriel Morales benim asistanımdır. Kendisiyle yalnız konuşmak istiyorum.

1. POLİS — Ama Profesör!.

PROF. NAVARRO — (*Buyurucu*) Yalnız konuşmak istiyorum, o kadar.

2. POLİS — Ekselans!..

PROF. NAVARRO — Benim buyruğumda bulunduğunuza unutuyorsunuz galiba.

GABRİEL — (*Prof. Navarro'ya*) Sizinle konuşacak nemiz var ki Profesör? Eğer sorguya çekecekseniz beni, bilmelisiniz ki (*Polisleri gösterir*) size ifade vermekten onlara vermeyi tercih ederim.

PROF. NAVARRO — (*Ona cevap vermez*) Suçluyu on beş dakika için bana bırakmanızı emrediyorum size. Onbeş dakika sonra gelip alabilirsiniz benden.

GABRİEL — (*Profesöre, Alaycı*) Size, böyle Pinochet'nin polislerine buyurmak ne yakışıyor.

1. POLİS — (*Yumruğunu indirir Gabriel'e*) Sus köpek!..

PROF. NAVARRO — (*Birden öfkeyle bağırır*) Ne had-dine senin!..

1. POLİS — (*Kendini savunma yollu*) Ama efendim...

PROF. NAVARRO — (*Hâlâ titremektedir öfkeden*) Vuramazsın. Senin görevin sanığı yakalamaktır, cezalandırmak değil, çıkın dışarıya!..

Polisler Çıkarlar.

GABRİEL — (*Bu sırada homurdanmaktadır*) Beni inciten onun yumruğu değil profesör.

PROF. NAVARRO — (*Gene cevap vermez ona, karısına döner bu kez*) Sen de karıcığım, sen de çık. Onunla yalnız konuşmak istiyorum.

ROZİTA — (*Yakarırcasına*) Augusto!..

PROF. NAVARRO — Gabriel'le görüşmem için yalnızca onbeş dakikam var Rozita.

Rozita Çıkar

Bir an gergin bir sessizlik

PROF. NAVARRO — *(Nereden başlayacağını bilememenin tedirginliğini içinde, sigara tutar asistanına)*

GABRIEL — *(Alaycı alır sigarayı)* Bakıyorum, sorgu metodlarını aynen almışsınız polislerin. Onlarda işkencelerine başlamadan önce sigara tutarlarmış kurbanlarına, dostça.

PROF. NAVARRO — *(Sesi Titreyerek)* Oysa ne kadar severim seni, Gabriel.

GABRIEL — *(Hep öyle alaycı)* Ben de öyle, Profesör.

PROF. NAVARRO — Oğlum gibi.

GABRIEL — Babam gibi.

PROF. NAVARRO — Peki niçin?

GABRIEL — Sorguya başladık mı profesör.

PROF. NAVARRO — Hayır, sorumu yanlış anladın. Neden sen? Neden bir başkası değil de sen?

GABRIEL — Bu işi bir başkasına bırakmayacak kadar seviyordum sizi.

PROF. NAVARRO — Anlıyamıyorum.

GABRIEL — Bir başkası öldürseydi sizi, bağışlayamazdım onu, tüm ömrümce.. Belki düşman bile olabilirdim ona, yepyeni bir Şili'de.

PROF. NAVARRO — *(Düşünceli)* Peki neden ben?

GABRIEL — Onları tanıyorduk, artık düşmanlarımızdı bizim. Ama siz?

PROF. NAVARRO — Ben?

GABRIEL — Hâlâ inananlar vardı size içimizde, Ateşkes önerinize kananlar vardı hâlâ içimizde. Bölüyordunuz bizi, onun için de ortadan kalkmanız gerekiyordu.

Oldukça uzun bir sessizlik

PROF. NAVARRO — Nasıl düşünebilirsiniz sizi satabileceğimi. Hele sen?

GABRIEL — Bizi umutsuzluğa sürükleyen de sizin bu alçaklığınız oldu. Demek en güvendiğimiz kişileri bile satın alabileceklerdi, bir bir. Bu günkü öğrenci hareketlerinin temelinde de, bu güvensizlik, bu umutsuzluk, bu acı var.

PROF. NAVARRO — (*Bir balyoz yemişcesine*) Ne dedin?

GABRIEL — Evet, sizin ve sizin gibi satılmışların bedelini ödüyor gençlik. Bir zamanlar o kadar sevdiğini zi söylediğiniz gençlik.

PROF. NAVARRO — (*Kekeler*) Ama ben, ama ben sizi barışa, huzura kavuşturabilmek için.

GABRIEL — (*Sözünü keser onun*) Sizden barış isteyen kim? Huzur isteyen kim?

PROF. NAVARRO — Size zaman kazandırmak için.

GABRIEL — Devrimin hızını keserek mi kazandıracaksınız bize bu zamanı?

PROF. NAVARRO — Soluk aldirmek için..

GABRIEL — Kime?

PROF. NAVARRO — Sizin gibilere.. Kardeşlerinize, arkadaşlarınıza..

GABRIEL — Kimse kimseye zaman kazandıramaz, kimse kimseye soluk kaldıramaz, o dönemindeyiz kavganın. Düşen düşer, ölen ölür. Ölüler kaldırmanın zamanı değil.

PROF. NAVARRO — (*Bir koltuğa çöker*) Bilemedim, yanlış değerlendirmişim.

GABRIEL — (*Ezici bir bakışla bakar Profesöre*) İyi işte, öğrendiniz. Bırakın, gideyim artık. Dışardakileri daha fazla bekletmiyelim. (*Kapıya yönelir*)

PROF. NAVARRO — (*Kendinden beklenmiyen bir çeviklikle atılır, onunla kapının arasına*) Hayır, seni teslim edemem onlara.

GABRİEL — (*Donar kalır*) Nasıl?

PROF. NAVARRO — Ben sizin için yaptım, sizin için aldım bu görevi, sizin için seçtim.

GABRİEL — Bizim için seçme hakkını kim verdi size?

PROF. NAVARRO — Sizin gibi düşünenler...

GABRİEL — Öyleyse çok geride kalmış onlar.. Her doğan gün bir öncekini geride bırakıyor.

PROF. NAVARRO — Ama şimdi kendim yapıyorum seçimi, kimseye danışmadan, kimseye sormadan, kim-seden öğüt almadan. (*Sol gerideki balkon kapısını açar Gabriel'e*) Buradan kaçtın mı bir solukta karışabilirsin kentin kalabalığına, ondan öteye de kendin bulursun yolunu.

GABRİEL — (*Gözleri büyü müş*) Çıldırдың mı siz?

PROF. NAVARRO — Eh, belki de öyle.

GABRİEL — Nasıl anlatacaksınız peki onlara? (*Polis-leri ima eder*)

PROF. NAVARRO — O benim işim.

GABRİEL — (*Namıslu*) Hayır, kabul edemem Profesör, bu bir tür intihar olur sizin için.

PROF. NAVARRO — *Kolundan tutar Gabriel'in, balko-na doğru sürükler*) Bak oğlum, hem seni, hem kendimi kurtaramam. Olanaksız bir şey bu.

GABRİEL — Eğer bu davranışınızla hatanızı düzeltebileceğinizi sanıyorsanız...

PROF. NAVARRO — Hiçbir şey sandığım yok.

GABRİEL — Benim gücüm yetmez sizi aklamaya Profesör!

PROF. NAVARRO — Aklanmayı düşündüğüm de yok oğlum! Ben yolumun sonundayım, sen başında. İşte o kadar. Benim artık yapacak bir şeyim kalmadı, ama senin çok.

- GABRİEL — Peki ama ne diyebilirim arkadaşlara?
- PROF. NAVARRO — Görevini yaptığını.
- GABRİEL — (*Birden döner, elini tutar Profesörün*) Profesör!
- PROF. NAVARRO — (*Saatine bakar*) Beş dakika geçmiş bile. On dakikan kaldı.
- GABRİEL — (*Ordaki bir koltuğa yığılır*) Yapamam Profesör, bu insanca bir şey değil.
- PROF. NAVARRO — (*Tutup kaldırır onu omuzlarından*) Gecikiyorsun Gabriel gecikiyorsun. Geciken her devrimci kendisiyle birlikte devrimi de geciktirmiş olur. Ben bu gün bu hatanın kurbanı oluyorum. Ama aynı hatayı sana yaptırmayacağım. Yürü, haydi.
- GABRİEL — (*Direnirken*) Tüm bir ömür bu acıya katlanamam.
- PROF. NAVARRO — Katlanacaksın, kavgamız bunu gerektiriyorsa!..
- GABRİEL — (*Eline sarılır Profesörün*) Profesör!..
- PROF. NAVARRO — (*Saatine bakar*) Bir dakika daha geçti. Sonra ne sen kurtulabilirsin ne de ben. (*İter pencereden*) Haydi Yallah!
- GABRİEL — (*Döner gelir*) Arkadaşlarıma diyeceğim ki o feda etti kendini, devrim için.
- PROF. NAVARRO — (*İter onu*) Hiçbir şey demene gerek yok arkadaşlarına. Beni bana bırak artık! Hadi!.. (*İter onu gene, sonra balkon kapısını kitler, bir an şaşkın durur, sönmüş pürosunu yakar bilinçsiz olarak duvardaki saate bakar, kendi saatini ona göre ayarlar, duvardaki fotoğraflar arasında kızının fotoğrafı ve karısının fotoğrafları önünde durur biraz, gene saatine bakar, zaman bir türlü geçmiyor gibidir. O anda telefon çalar.*)

PROF. NAVARRO — *(Telefonu alır eline)* Alo... Sen misin Carlos? Evet doğru. Bir bomba patlatıldı evimin önünde. Kim mi? Nasıl olsa öğrenirsin yarına dek. Hayır Carlos, gelmemeye karar verdim. Olur işte. Yanılmışım Carlos, yanılmışız demiyorum, yanılmışım diyorum. Bıktım bu işten Carlos, daha başından bıktım. Daha başından bıkacağımı da biliyordum zaten. Biliyorum bağışlamazlar beni, ama senin telefonun tam zamanında geldi yine de. Neden mi? Tanık tutmak istiyorum seni, şimdiye dek yaptıklarımдан ötürü değil, bundan böyle yapacağlarımdan ötürü. Şunu bilmeni istiyorum: ne yapıyorsam, ne yapacaksam, kendi istemimle yapıyorum, aptalca bir duygusallıkla değil. Doğru bulduğum için yapıyorum, devrim için yapıyorum, tarih için yapıyorum. Allahısmarladık. *(Birden telaşla)* Yoo, hayır gelme, gelme! zaten yetişemezsinde. *(Telefonu kapar, geçer koltuğuna oturur, bir süre pürosunu tüttürür sonra televizyonun düğmesine dokunur. Ekranı tüm dolduran bir Profesör Navarro)*

EKRANDAKİ PROF. NAVARRO — Bu gün Şili'nin başına çöken büyük felaket halkın bir yarısının öbür yarısına inanmayışı, güvenmeyişi yüzündendir. Bu güveni vermek en önce iktidara düşer. İktidar yanlış kurumlara, kurullara, örgütlere düşer. Bu amaçla aldım İçişleri Bakanlığı Müsteşarlığını üstüme.

PROF. NAVARRO — *(Saatine bakar)* İki dakika kaldı.

EKRANDAKİ PROF. NAVARRO — Özgür ve Demokratik Şili'ye biraz çetin bir yoldan çok büyük acılar, çok büyük çabalar pahasına da olsa varacağız.

PROF. NAVARRO — *(Saatine bakar)* Bir dakika kaldı.

EKRANDAKİ NAVARRO — Yurttaşlarımdın Buna inan-

malarını isterim, yurttaşlarımla bana inanmalarını, güvenmelerini isterim. Eğer kendilerine bir hizmette bulunduğuma inanmasaydım, bu çetin, bu nankör görevi asla kabul etmezdim.

PROF. NAVARRO — *(Kalkar, masanın gözünden bir tabanca çıkarır, tabancaya yadırgarcasına bakar)* Ne tuhaf, ruhsatını da bu gün almıştım, bir gün kendimi savunmak zorunda kalırsam, ya da Şili'nin düşmanlarına karşı kullanmak üzere... *(Geçer koltuğuna oturur, koltuğunun yüksek arkalığında ancak kullaklarından yukarısını görebilecektir seyirciler).*

O anda kapıya vurulur, ve içeride bir tabanca patlar, Profesör Navarro'nun vücudu daha da aşağıya kayar, öyle ki başı hiç görünmez olur.

Polisler içeriye üşüşürler, biri balkonun kitli kapısına seğırtirken öbürü profesörün cesedi önüne diz çöker.

ROZİTA — *(Bir çılgın gibi dalar içeriye)* Augusto!..

EKRANDAKİ PROF. NAVARRO — Biliyorum politik bir kariyerim yoktur, deneyimim de yoktur, ama halkıma açık, duyarlı bir yüreğim vardır. Bu yüreğin beni yanıltmayacağına inanıyorum.

Sahne öyle donakalır.

PERDE

